

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

74 ncü Birleşim

10 . 6 . 1971 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	315:317	2. — İçel iline bağlı Gülnar İlçe belediyesinin gecekondulu inşaatı hakkında kurulmuş bulunan Araştırma Komisyonunun mahallinde de araştırma yapmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi	322:323
2. — GELEN KÂĞITLAR	317:318	3. — 30,5 milyon dolarlık Türk - Amerikan Kredi Anlaşması hakkında kurulan Araştırma Komisyonu süresinin bir ay daha uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi	323
3. — YOKLAMA	318	4. — İçel iline bağlı Gülnar İlçe Belediyesinin gecekondulu inşaatı hakkında kurulan Araştırma Komisyonunun boşalan kâtipliğine İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in seçildiğine dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi	323
4. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	318	5. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Celâl Ertuğ, Mucip Ataklı, Abdurrahman Kavak ve Suat Hayri Ürgüplü'ye izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1019, 1021, 1023, 1024)	323:324
1. — Rize Üyesi Osman Mecdi Agun'un, valilerin yerlerinin değiştirilmesine ve Rize Valisinin merkeze alınmasının yerinde olmadığına dair demeci	318:321	6. — İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Suat Hay-	
2. — İçişleri Bakanı Hamdi Ömeroğlu'nun, Rize Üyesi Osman Mecdi Agun'un gazete haberlerine dayandığına Rize Valisi hakkında henüz bir kararname çıkmadığına dair demeci	322		
5. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	322		
1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifini görüşmek üzere teklifin havale edildiği komisyonlardan beşer üye alınmak suretiyle bir Geçici Komisyon kurulmasını isteyen Bütçe ve Plân Komisyonu Başkanı Yiğit Köker'in önergesi	322		

Sayfa

Sayfa

ri Ürgüplü'ye tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1025) 324

7. — Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, halk kurtuluş ordusu adı altında hareket eden anarşistler ve bunları destekleyenler hakkında bir Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu kurulmasını isteyen önergesi 324:325

6. — SEÇİMLER 325,337

A) Anayasa Mahkemesine üye seçimi 325, 337

1. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi. 325,337

B) Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi 325,337

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl üye seçimi. 325,337

2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi. 325:326,337:338

7. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 326,338

1. — Ticari İşletme Rehni kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporları (M. Meclisi 2/17; C. Senatosu 2/311) (S. Sayısı : 1551 e ek) 326,337

2. — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/517; Cumhuriyet Senatosu 2/315) (S. Sayısı : 1568) 338

3. — Yeniden açılacak (Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri) nin kuruluş, hazırlık ve esasları hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (M. Meclisi 1/348; C. Senatosu 1/1205) (S. Sayısı : 1572) 338

4. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967

tarifli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önermeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı : 1120 ye 2 nci ek) 338:339

5. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/81) (S. Sayısı : 1574) 339

6. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkân'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/80) (S. Sayısı : 1575) 339

8. — CUMHURİYET SENATOSU ARAŞTIRMASI 338

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berko'lun, TRT Ankara Televizyonuna dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/34) 338

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntakalarında vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/36) 338

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdiselere dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/38) 338

4. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/40) 338

5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sos-

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
yal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/42)	333	9. — SORULAR VE CEVAPLAR	339
6. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bölgeler arasında artan farklılık ve bölgesel plâna gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması istiyen önergesi (10/43)	338	B — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI	339
		1. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair yazılı soru önergesi ve Orman Bakanı Selâhattin İnan'ın cevabı (7/779)	339

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Kasım Gülek; Güney bölgesinde mahsulün çok iyi olduğunu, ancak çiftçinin buğday fiyatının en geç 15 Mayıs'a kadar ilân edilmesini istediğini; çiftçinin bilgisini artırmak ve hastalıkları ile mücadele edilmek şartıyla pamuk istihsalinin de yükselbileceğini, ihraç dolârının da normal dolâr kurundan hesaplanması gerektiğini belirtti.

Hatay Üyesi Mustafa Deliveli; Cumhuriyet Senatosu kısmî seçimlerinin yapılacağı yolunda Başbakan'a atfen vâkı söylenmeler üzerinde konuştu.

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Maliye Bakanı Sait Naci Ergin'e, dönüşüne kadar, Millî Savunma Bakanı Ferid Melen'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

5246 sayılı İstanbul Teknik Üniversitesi kuruluş kadroları Kanununa ek kanun tasarısını görüşmek üzere, tasarının havale edildiği komisyonlardan beşer üyenin iştiraki ile bir geçici komisyon kurulmasına dair Bütçe ve Plân Komisyonu Başkanlığı tezkeresi okundu ve kabul olundu.

Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 28. 2. 1971 günlü ve 1376 sayılı 1971 yılı Bütçe Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanun teklifi açık oyla kabul edildi.

Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

Başkanlık Divanında münhal bulunan iki kâtipliğe üye seçimi.

Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi,

Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi yapıldı ve neticede :

Başkanlık Divanı Kâtipliklerine Azmi Erdoğan (Diyarbakır) ve Kudret Bayhan (Niğde) seçildiler.

Yüksek Hâkimler Kuruluna iki asıl üye seçildiği ve bir aday için seçime devam olunacağı;

Anayasa Mahkemesi yedek üyeliği ile Yüksek Hâkimler Kurulu yedek üyeliği için adaylar yeter çoğunluk oyunu alamadıklarından seçime devam olunacağı bildirildi.

İçel iline bağlı Gülnar ilçe Belediyesi-nin gecekondular bölgesi inşaatına dair kurulan komisyon üyelerinden Sadık Artukmaç (Yozgat) ın istifasıyla boşalan yere Lütfi Bilgen (İçel) in aday gösterildiğine dair C. H. P. Grup Başkanvekilliği tezkeresi okundu ve Lütfi Bilgen (İçel) Komisyona üye seçildi.

Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Sosyalist Cumhuriyeti arasında 30 Temmuz 1966 tarihinde İstanbul'da imzalanan (İlim ve Sanat münasebetleri Anlaşması) nın onaylanmasının uygun bulunduğuna;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Cumhuriyeti Hükümeti arasında Teknik ve Kültür Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna;

La Haye'de Milletlerarası Beratlar Enstitüsünün kurulmasına dair 6 Haziran 1947 tarihli Anlaşmanın değiştirilmesine dair 16

Şubat 1961 tarihli La Haye Anlaşması Protokolünün onaylanmasının uygun bulunduğuna

Milletlerarası Atom Enerjisi Ajansı Statüsünün VI nci maddesinin A, B, C, ve D fıkralarında yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarıları görüşüldü ve kanunlaşmaları kabul olundu.

Istanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 554,
Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in 527,
Kars Üyesi Ziya Ayrım'ın 526,
Malatya Üyesi Hamdi Özer'in 563

sayılı sorularının görüşülmesi; ilgili bakanlar bu birleşimde hazır bulunmadıklarından, gelecek birleşime bırakıldı.

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, mangarin endüstrisine dair Başbakan'dan sözlü sorusuna Başbakan adına Devlet Bakanı Doğan Kitaplı cevap verdi.

Ticari İşletme Rehni kanun teklifi, ilgili komisyon hazır bulunmadığından görüşülemedi.

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un TRT Ankara Televizyonuna;

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler muntakalarında vukubulan kolera hastalığına

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniveriste ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdiselere;

Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara;

Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergelerin görüşülmesi; önerge sahipleri hazır bulunmadığından gelecek birleşime bırakıldı.

Millet Meclisi İdare Amirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde

değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ile;

Yeniden açılacak (Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri) nin kuruluş, hazırlık ve esasları hakkında kanun tasarısı ve

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine;

Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5824 sayılı kararının Genel Kurulda görüşülmesine;

Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkmen'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları, önerge sahibi, Bakan veya komisyonun bu birleşimde hazır bulunmaları sebebiyle görüşülemedi.

544 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesine ve bu kanun ile değiştirilen kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısını görüşmek, üzere tasarının havale edildiği komisyonlardan beşer üye alınmak suretiyle, bir Geçici Komisyon kurulmasına dair önerge okundu ve teklif kabul olundu.

10 Haziran 1971 Perşembe günü saat 15,00 te toplanmak üzere birleşime saat 17,00 de son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Kastamonu
Macit Zeren	Mehmet Çamlica
	Kâtip
	Sivas
	Hüseyin Öztürk

SORULAR

Sözlü soru

1. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Yunanistan'da bulunan Türk

azınlığı ile Türkiye'de bulunan Rum azınlığına dair sözlü soru önergesi, Millî Eğitim ve Dış işleri bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/567)

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, Devlet dairelerinde alınması gereken yangın tertibatına dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/796)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Günaydın Gazetesinde yayınlanan bir yazıya dair yazılı soru önergesi, Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. (7/797)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Hürriyet Gazetesinde yayınlanan bir yazıya dair yazılı soru önergesi, Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/798)

4. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, Anayasa değişikliğine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/799)

2. — GELEN KÂĞITLAR**Tasarılar**

1. — 17 Ocak 1963 tarih ve 144 sayılı Uçuş hizmetleri tazminat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 28 Nisan 1970 tarih ve 1256 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin son fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi: 1/384; Cumhuriyet Senatosu: 1/1219) (Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

2. — 6996 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi: 1/450; Cumhuriyet Senatosu: 1/1220) (Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün.)

3. — 24 . 2 . 1970 tarih ve 1235 sayılı, 8 . 6 . 1959 tarih ve 7334 sayılı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi 1/436; C. Senatosu 1/1221) (Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

4. — Harcırah Kanununa ek kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi 1/198; C. Senatosu 1/1222) (Anayasa ve Adalet ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

5. — Deniz Kuvvetlerine yabancı memleketlerden harb gemileri, harb gemisi cihaz ve silâhları ve harb gemisi inşa malzemesi satın alınmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni. (M. Meclisi 1/31; C. Senatosu 1/1224) (Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

6. — 29 . 7 . 1971 tarihli ve 1319 sayılı Emlâk Vergisi Kanununun bazı maddelerinin de-

ğiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi 1/437; C. Senatosu 1/1225) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

Teklifler

7. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/230; Cumhuriyet Senatosu 2/322) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 30 ar gün)

8. — İstanbul Boğaz Köprüsü ve çevre yolu proje sahasındaki gecekonduların tasfiyesi hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 2/385; Cumhuriyet Senatosu 2/323) (Anayasa ve Adalet, Malî ve İktisadi İşler, Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân ve Bütçe ve Plân komisyonlarına) (Müddet: 18 ar gün)

9. — Hacı Ahmet Tonya hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 3/233; Cumhuriyet Senatosu 2/324) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

10. — Ahmet Balıkcı hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (Millet Meclisi 3/258; Cumhuriyet Senatosu 2/325) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

11. — Hüseyin Bulut hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi: 3/280; C. Senatosu: 2/326) (Anayasa

ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

12. — Mevlüt Balcı ve Zekeriya Balcı haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi: 3/44; C. Senatosu: 2/327) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

13. — Cemil Yıldız hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi: 3/52; C. Senatosu: 2/328) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

14. — Nail Kır hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet

Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi: 3/291; C. Senatosu 2/329) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

15. — Mehmet Karabaş (Karataş) hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni (M. Meclisi: 3/388; C. Senatosu: 2/330) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna) (Müddet: 60 gün)

Tezkere

16. — Cumhuriyet Senatosu Mamisa Üyesi Orhan Süersan'ın yasama dokunulmazlığı hakkındaki Başbakanlık tezkeresi (3/1026) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Macit Zeren

KÂTİPLER : Mehmet Çamlıca (Kastamonu), Kudret Bayhan (Niğde)

BAŞKAN — 74 ncü Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapıyoruz, efendim. (Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — *Rize Üyesi Osman Mecdi Agun'un, Valilerin yerlerinin değiştirilmesine ve Rize Valisinin merkeze alınmasının yerinde olmadığına dair demeci*

BAŞKAN — Gündeme geçmeden evvel Sayın Mecdi Agun, bazı valilerin tâyini ve bazılarının merkez valiliğine alınması hakkındaki karar üzerinde gündem dışı konuşmama müsaadelerini arz ederim, demişlerdir. Genel Kurulun tasvibine sunacağım.

Sayın Agun, ancak daha evvel sorayım, uzun sürecek mi efendim?

OSMAN MECDİ AGUN (Rize) — Hayır efendim, gayet kısa sürecek.

BAŞKAN — Gayet kısa sürecek. Teklifi Genel Kurulun kararı ile şekle bağliyacagım. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Buyurun efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Rize) — Sayın Başkan, sayın senatörler; bugünkü gazetelerde bazı valilerin yerinin değiştirildiği, yenilerinin tâyin edildiği, bazılarının da merkeze alındığı yazılıdır. Hükümet vali tâyin eder, yerini değiştirir, merkeze alır. Bu hakkıdır ve salâhi-

yetidir. Fakat bu tâyinlerin, bu yer değiştirmelerinin, bu merkeze alınmalarının hiçbiri hukuka bağlı Devlette sebepsiz olmaz. Hukukî bir sebebe bağlı olmak icabeder.

Ben havadisi gazetelerde bugün okudum. Bunlar arasında Rize Valisi de vardır. Merkeze alınıyor. Bunun üzerinde duracağım. Çünkü bildiğim budur. Olabilir ki, diğerlerinin bir hukukî sebebi, mâkul bir sebebi vardır. Ben onları bilmediğim için onlar hakkında bir şey diyemeyeceğim.

Rize Valisi Nüzhet Erman Rize'ye yeni tâyin edilmişti. (C. H. P. sıralarından kim sesleri) Nüzhet Erman. Arada geçen sürede Rize'deki faaliyetlerinde bir kusur, bir muvaffakiyetsizlik görülmemiştir. Her hangi bir kimseyi rahatsız etmemiştir. Fakat işleri Bakanı tesadüfen işleri Bakanı olur olmaz Rize'ye hemen müfettiş göndermiştir. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Ayıp, ayıp, 20 senedir memlekette adam bırakmadınız.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Klâsik usuldür... (C. H. P. sıralarından gürültüler.)

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — 20 senedir adam bırakmadınız, şimdi de konuşuyorsunuz.

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun... Efendim, lütfediniz. (C. H. P. sıralarından gürültüler, müdahaleler.)

SAFFET URAL (Bursa) — Sen de tesadüfen senatörsün.

BAŞKAN — Lütfediniz,... (Gürültüler) Müsaade ediniz efendim, Riyaset dinliyor efendim... Müsaade ediniz efendim, sükûnet avdet ederse...

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Memlekette adam bırakmadınız, 20 senedir... (Gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı... Sayın Hazerdağlı...

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Beyefendi, madde tâyin ederek bir mesele üzerinde konuşuyorum, 20 seneye alâkası yok. (C. H. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı, Sayın Hazerdağlı Riyaset gerekli müdahaleyi yapmazsa...

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Böyle konuşamaz.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Sayın Başkan, konuşamaz bu.

BAŞKAN — Genel Kuruldan karar istihsal ettiğim için konuşturmamak benim elimde değildir. (Gürültüler), (Salim Hazerdağlı'nın anlaşılmyan bir müdahalesi.)

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Sen onu bana dışarda söylersin, sen namuslu bir insansan onu bana dışarda söylersin.

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı, Sayın Hazerdağlı... Hatibe yalnız Riyasetten müdahale edilir. (C. H. P. sıralarından, şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı...

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Ukalâ herif, hadi ben dışarıya çıkıyorum. (Gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı, ihtar ediyorum oturunuz rica ederim.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Nasıl konuşuyor böyle...

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — İade ediyorum, söylediklerinin hepsini iade ediyorum. (Şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun bir dakika cevap vermeyin efendim. Sükûnet avdet hulsun...

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Memleketi bu hale getirdikten sonra Rize Valisini savunuyorsun. (Gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı, Sayın Hazerdağlı, oturun efendim yerinize. Rica ederim oturun yerinize. Çok rica ederim... Lüzumsuz ve yersiz müdahaleleriniz var.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Tesadüfen bir makama gelinmez; sözünü geri alsın. Oturup duruyorsunuz, bir şey yaptığınız yok.

BAŞKAN — Susunuz da konuşayım. Devamlı surette bana mâni oluyorsunuz.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Bekliyoruz.

BAŞKAN — Neyi bekliyorsunuz? Banca şeyi yaptıktan sonra mı?

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sözünü geri almasını, bekliyoruz.

BAŞKAN — Oturun efendim, rica ederim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Sözümlü geri almam. (Gürültüler)

BAŞKAN — Oturunuz yerinize rica ederim, size ikinci defa ihtar ediyorum oturunuz yerinize.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Ben geri almam.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — İhtar etmeye hakkın var mı?

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — (Osman Mecdi Agun'u işaret ederek) İhtar ettiniz mi Sayın Başkan?

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Tekrar ediyorum lâfımı...

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun bir dakika efendim, söz vermiyorum daha.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Sözüm şu : ...

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun...

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Buyurun Sayın Başkan.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, hatibi kürsüye Genel Kurulun kararı ile davet ettim. Bu itibarla hatibi dinlemeye, Genel Kurulun kararına saygı göstermiş olmak için mecburuz. Bu bir.

İkincisi, hatibin ne konuşacağını önceden sansüre tabi tutmak gibi bir hakkımız yok. Hatip burada konuşuyor, ıttıla payda ettiğimiz dakikada gerekli müdahaleyi Riyaset olarak yapmaya mecburuz. Ama dikkat buyurunuz, bana bu müdahale imkânını vermeden siz müdahale ettiniz aşağıdan. Sayın Hazerdağlı, size hitabediyorum, Sayın Öztürk size hitabediyorum. Birkaç defa susunuz dedim bana bu imkân vermediniz. Riyaset dikkat ediyor, gereğini yerine getirecektir.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Ama sustunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Agun, baki olarak Genel Kurulda sayın üyelerin infialini mucibolan tereddüt yaratan bir beyanınız oldu. «Tasadüfen Bakan olan» diye bir kelime kullandığınızı tahmin ediyorum.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Evet, ettim efendim.

BAŞKAN — Bu tavrıza muhtaç ve kürsülerimizde bu şekilde hitabın yeri yok. Rica ederim, tavrız ediniz ve konuşmanızı sükûnet içinde yapınız.

SAFFET URAL (Bursa) — Sayın Başkan, aynı zamanda üyeleri tehdidetmiştir, dışarı davet etmiştir.

BAŞKAN — Rica ederim, oturunuz. Tavzih bekliyoruz efendim. Tavzih bekliyoruz, oturunuz efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Tamam, tamam.. Tamam ettim. Dedim ki, namuslu bir adam bu sözleri başka bir yerde söylesin.

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun, muhatabınız Riyasettir...

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Yüzüne söylüyorum, burada alenen söylüyorum.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Doğrudur, sana karşı söylüyorum. Söyledim.

BAŞKAN — Sayın Agun...

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Buradan daha iyi yer var mı?

BAŞKAN — Sayın Agun... Muhatabınız Riyasettir, rica ederim lütfen işaret buyurun, tavzih ediniz efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Söyledim.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Burada sağma dinlemeye vaktimiz yok.

NURETTİN AKYURT (Malatya) — Sayın Başkan, tavzih etmedi sözünü.

BAŞKAN — Tavzihinizi yapınız ve konuşunuz efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Tavzih edilecek bir şey yok. Ne dedim? (Gürültüler)

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Tavzih etmedi, tavzih edeceksin.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Bunu alâkalı olan kendisi söylesin, bunlara ne oluyor anlamadım ben. (Gürültüler) Sonra itiraz ediliyor. Bu Sayın Hazerdağlı'nın kardeşi üç senedir Giresun valisidir.

BAŞKAN — Lütfen efendim konuşmanızı ikmal ediniz.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Peki efendim. Devam ediyorum.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Sayın Başkan, tavzih etmedi.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Tavzih etmiyorum. (Gürültüler) Tavzih etmiyorum. (C. H. P. sıralarından şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Lütfen tavzih ediniz efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Hayır efendim, katiyen etmem.

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun bir dakika efendim.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Tavzih etmezsen konuşamazsın.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Sözüüm şudur, ben kabul ediyorum, ben konuşacağım...

BAŞKAN — Sayın Agun, Sayın Agun...

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Buyurun efendim.

BAŞKAN — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti içerisinde, hükümetleri içerisinde tesadüfen bakan olmuş bir zevat mevcut değildir. Bu sözünüz ne Cumhuriyet Senatosunu, ne Riyaseti, ne Genel Kurulu ilzam eder. Bunu tavzih etmediğiniz takdirde sözünüzün devamına izin vermiyorum, efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Yani tesadüfen bakan olmuş demekten maksadım...

BAŞKAN — Lütfediniz, anlayış gösteriniz.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Maksadım, yani umulmadığı bir zamanda, hiç umulmadığı bir zamanda bakan olmasıdır.

BAŞKAN — Bir sürçü lisanıdır, tavzih buldu efendim. Buyurunuz.

SAFFET URAL (Bursa) — Sürçü lisan değil, kasıt bu.

OSMAN MECDİ AGUN (Devamla) — Yani hiç umulmadığı bir zamanda bakan olmasıdır.

BAŞKAN — Bir sürçü lisanıdır, buyurunuz tavzih buyuruldu efendim.

OSMAN MECDİ AGUN (Rize) — Evet efendim, bakan olur olmaz Rize'ye hemen müfettiş göndermiştir. Klâsik usuldür; bir kusur bulup o kusura istinadetmek istemiştir. Merkeze almak istemiştir. Fakat, her halde müfettişten vicdansız bir rapor alamamıştır. Bugüne kadar vali hakkında Rize'de en küçük şikâyet duyulmamıştır, işitilmemiştir. Fakat, İçişleri Bakanının Rize'de adamları vardır. Bu adamlar arasında fırsat bulunca, meselâ bir belediye başkâtipliğini ele geçirince, mahalle aralarındaki elektrik direklerini, filânın evine yakındır, filânın bulunduğu sokağı aydınlatıyor diye değiştirebileceği gibi, namuslu bir memura Türk Ceza Kanununu açıp burada ne kadar

suç adı varsa okuyup, sıra ile tezkereye yazarak, isnadedip takibat istiyebilecek kimseler bulunabilir. Şimdi, bu evsafıta kimselerin gizli ve açık talepleri ile vali değiştirilemez. Bu vali zamanında Rize'de, asayışı bozucu, huzuru bozucu hiçbir olay görülmemiştir. Hal bu iken; bu merkeze alınmada sebep, hususi emeller taşıyan birtakım kimselerin gizli şikâyetleri ve tesirleri olabilir. Böyle bir sebep ve tesirle bakan, vazifesine ve kanuna saygılı ve bağlı bir valisini merkeze alamaz.

Rize'ye vali tayin edildiğini veya edileceğini öğrendiğimiz Rüştü Ünsal'a gelince bu zatın adını da Rize'de evvelce ve o zaman duymuştuk. Bâzi kimseler onun vali olmasını istemişlerdi. Bu istekleri kabul edilmemişti. Bu istekler şimdi oldu. Ellerine fırsat geçti diye bu hususi şahıslar hususi maksatlarına göre Rize'de ne yapacaklardı? 12 Mart Muhtırası Rize'de bu şahısların şahsi emellerini tahakkuk ettirmek için verilmiş muhtıra değildir. Bu muhtıraya istinaden bakanlık elde eden bâzi bakanların vazifesi memlekette huzuru sağlamaktır. Yoksa şahsi arzu ve emellerini sağlamak ve adamlarının keyfini yerine getirmek değildir. hürmetlerimle.

NEJAT SARLICALI (Bahkesir) — Saçmalama deli. Tımarhane mi burası.

BAŞKAN — Çok sevgili arkadaşlarım, bir süreden beri partilerüstü bir zihniyetle Meclislerde mesai sarf ediyoruz. Bu yolda bir hayli mesafeler de katetmiş bulunuyoruz. Geliniz, bu havayı bozmayın, yardımcı olunuz. Riyaset dikkatlidir, gerekli çıkışlarını yapmıştır.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Dışardaki külhanbeyliği yapamaz burada.

BAŞKAN — Evvelâ riyasete dahi söz hakkı tanımıyorsunuz. Bu yetkiyi nereden alıp da bu şekilde konuşuyorsunuz, Sayın Öztürk?

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Ayağa kalkıp...

BAŞKAN — Her ayağa kalkan konuşamaz, efendim. Nerede okudunuz bu usulü? Riyasete dahi gerekli müdahaleyi yapmaya imkân vermiyorsunuz. Bu tutumunuz ve bu görüşünüzle Heyet-i Umumiyenin hakkınızdaki kanaatini dâvet etmiş oluyorsunuz.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sizin tutumunuz bunu yapıyor.

BAŞKAN — Rica ederim. Oturunuz.

2. — *İçişleri Bakanı Hamdi Ömeroğlu'nun, Rize Üyesi Osman Mecdi Agun'un Gazete haberlerine dayandığına, Rize Valisi hakkında henüz bir kararname çıkmadığına dair demeci.*

BAŞKAN — Sayın Bakan söz istiyorlar Buyurunuz. Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI HAMDİ ÖMEROĞLU — Sayın Başkan, muhterem senatörler, Sayın Senatör Agun'un Rize Valisinin değiştirilmesi konusundaki sözlerini dikkatle dinledim. Hem dikkatle, hem üzülen dinlediğimi ifade etmek isterim. Kendisine büyük saygım vardır, hemşehrimdir, eskiden beri tanışırız. Hakkımda söylediği sözlerden ancak üzüntü duyduğumu ifade ederim.

Hasbel kader bir Bakan oluşu konusundaki sözlerini cevaplandırmak istemiyorum.

BAŞKAN — Tavzih buyuruldu, efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI HAMDİ ÖMEROĞLU (Devamla) — Ancak, Rize Valisinin değiştirilmesi konusu... Bir kararname çıkmış mıdır, var mıdır böyle bir şey? Gazetelerden elde edilen malûmata göre huzurunuzda bu şekilde hareket etmesini, henüz kararname çıkmadan, böyle bir beyanda bulunmasının dayanağını anhyamadım.

5. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifini görüşmek üzere teklifin havale edildiği komisyonlardan beşer üye alınmak suretiyle bir Geçici Komisyon kurulmasını isteyen Bütçe ve Plân Komisyonu Başkanı Yiğit Köker'in önergesi.*

BAŞKAN — Tezkereler var, okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinde görüşülerek Cumhuriyet Senatosuna intikal etmiş olan 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifinin havale edilmiş bulunduğu Mali ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarından beşer üyenin iştiraki ile kurulacak bir geçici

MUSLİHTİN YILMAZ METE (Adana) — Bir nevi baskı yapmak.

İÇİŞLERİ BAKANI HAMDİ ÖMEROĞLU (Devamla) — Şayet böyle bir kararname çıktığı takdirde...

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Mütahassıslar konuşuyor.

O. MECDİ AGUN (Rize) — Gazeteler yazıyor.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Gazeteye bakılırsa gazeteler herşeyi yazıyor.

İÇİŞLERİ BAKANI HAMDİ ÖMEROĞLU (Devamla) — İzin verirsiniz, muhterem üyeler izin verin de Sayın Başkan da tensip buyurlarsa sözümü tamamlayayım.

Kararname çıktığı takdirde, böyle birşey varidolduğu takdirde ve bir sözlü soruya muhatbolduğumuzda, böyle birşeyin esbabı mucibesi şüphesiz beyan edilecektir. Fakat, ortada hiçbir şey yok iken böyle bir beyanın dayanağı olmadığını arz etmek isterim. Onun için tavzih sadedinde vaktinizi almış bulunuyorum. Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

SİRRI ATALAY (Kars) — Utandım mı?

O. MECDİ AGUN (Rize) — 'Sen utanmayı bilir misin?

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Burada gazete havadisi mi dinliyeceğiz.

komisyonda görüşülmesini arz ve teklif ederim.

**Bütçe ve Plân
Komisyonu Başkanı
Ankara
Yiğit Köker**

BAŞKAN — Geçici Komisyon kurulması teklif ediliyor.

Tezkereyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Kabul etmeyenler?.. Kabul edilmiştir.

2. — *İçel iline bağlı Gülnar ilçe belediyesinin geçekondü inşaatı hakkında kurulmuş bulunan Araştırma Komisyonunun mahallinde de araştırma yapmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi.*

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına
İçel Senatörü Sayın Dr. Lûtfi Bilgen'in,
Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 133 ve 138
nci maddeleri uyarınca Mersin ilinin Gülnar
Belediyesi gecekondulu inşaatı sebebi ile vuku-
bulduğunu iddia ettiği yolsuzluklar dolayısıyla
ilgili bakanlıkta ve Gülnar Belediyesinde so-
rumlu kişiler hakkında Senato araştırması ya-
pılmasını istiyen, 4 . 11 . 1971 tarihinde 63 sa-
yılı kararla teşekkül eden Araştırma Komisyo-
numuz konuyu yerinde tetkik etmek için Gül-
nar ilçesine gidilmesine karar vermiştir.

Bu hususta gereğini emir ve saygı ile arz
ederim.

Araştırma Komisyonu
Başkanı
Afyon Karahisar
Kâzım Karaağaçhoğlu

BAŞKAN — Tezkereyi oylarınıza sunuyo-
rum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

3. — 30.5 milyon dolârlık Türk - Amerikan
Kredi anlaşması hakkında kurulan Araştırma
Komisyonu süresinin bir ay daha uzatılmasına
dair komisyon Başkanlığı tezkeresi

BAŞKAN — Bir tezkere daha var.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

30,5 milyon Amerikan Dolârlık Türk - Ame-
rikan kredi Anlaşması hakkında araştırma ya-
pan Komisyonumuzun görev süresi 13 Haziran
1971 tarihinde sona ermektedir.

Araştırma bitmiş, rapor yazılmaktadır. Bu
itibarla mezkûr tarihten itibaren muteber ol-
mak üzere bir ay daha zaman verilmesine ta-
vassutlarınızı saygı ile arz ederim.

Araştırma Komisyonu
Sözcüsü
Zonguldak
Ahmet Demir Yüce

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulduğu vechile
bir aylık süre istenmektedir. Oylarınıza sunu-
yorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edil-
miştir.

4. — İçel iline bağlı Gülnar İlçe Belediyesini
gecekondulu inşaatı hakkında kurulan Araş-
tırma Komisyonunun boşalan kâtipliğine İçel

Üyesi Lûtfi Bilgen'in seçildiğine dair Komisyon
Başkanlığı tezkeresi

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına
İlgi : 3 Haziran 1971 tarih ve 1 numaralı
yazımıza ektir.

İçel iline bağlı Gülnar Belediyesinin gecekon-
du önleme bölgesi Araştırma Komisyonu, 1.6.1971
günü yaptığı toplantıda, Araştırma Komisyonu
kâtipliğine seçilmiş olan Sayın Sami Küçük Ko-
misyon kâtipliğinden istifa etmiştir.

Yerine İçel Senatörü Sayın Lûtfi Bilgen
işari oyla seçilmiştir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Araştırma Komisyonu
Başkanı
Afyon Karahisar
Kâzım Karaağaçhoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunuldu.

5. — Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Celâl
Ertuğ, Mucip Ataklı, Abdurrahman Kavak ve
Suat Hayri Ürgüplü'ye izin verilmesi hakkın-
da Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi
(3/1019, 1021, 1023, 1024)

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Cumhuriyet Senatosu
üyelerinin hizalarında gösterilen müddetlerle
izinleri, Başkanlık Divanının 7 . 6 . 1971 ta-
rihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet Yüce tasviplerine arz olunur.

Tekin Arıburun
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Elâzığ üyesi Celâl Er-
tuğ, mâzeretine binaen 3 . 6 . 1971 tarihinden
itibaren bir ay,

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mucip
Ataklı, hastalığına binaen 1 . 6 . 1971 tarihin-
den itibaren 23 gün,

Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Abdurrah-
man Kavak, mâzeretine binaen 7 . 6 . 1971 ta-
rihinden itibaren 20 gün,

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan üyesi Suat
Hayri Ürgüplü, hastalığına binaen 17 . 5 . 1971
tarihinden itibaren iki ay.

BAŞKAN — Teker teker okutup oylarınıza
sunacağım.

Cumhuriyet Senatosu Elâzığ Üyesi Celâl Er-
tuğ, mâzeretine binaen 3 . 6 . 1971 tarihinden
itibaren bir ay,

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul
edenler.. Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mucip
Ataklı, hastalığına binaen 1 . 6 . 1971 tarihinden
itibaren 23 gün.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyen-
ler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Siirt üyesi Abdurrah-
man Kavak, mâzeretine binaen 7 . 6 . 1971 ta-
rihinden itibaren 20 gün.

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmiyen-
ler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Su-
ad Hayri Ürgüplü, hastalığına binaen 17.5.1971
tarihinden itibaren iki ay..

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmi-
yenler... Kabul edilmiştir.

6. — *İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet
Senatosu Kontenjan Üyesi Suat Hayri Ürgüplü-
ye tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuri-
yet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1025)*

Genel Kurula

Hastalığı dolayısı ile iki aydan fazla izin
alan Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi
Suad Hayri Ürgüplü'nün tahsisatının verilebil-
mesi, içtüzüğün 146 ncı maddesi gereğince Ge-
nel Kurulun kararına bağlı olduğundan, keyfi-
yet Yüce tensiplerine arz olunur.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

BAŞKAN — Kabul edenler... Kabul etmi-
yenler... Kabul edilmiştir.

7. — *Malatya Üyesi Hamdi Özer'in; Halk
Kurtuluş Ordusu adı altında hareket eden anar-
şistler ve bunları destekleyenler hakkında bir
Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu ku-
rulmasını isteyen önergesi*

BAŞKAN — Araştırma açılmasına dair Sa-
yın Hamdi Özer'in bir önergesi var, okutuyo-
rum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halk Kurtuluş Ordusu adı altında bir örgüt
kurarak yurdumuzu kanlı bir halk ihtilâli or-
tamına sürüklemek suretiyle Devletin bütünlü-

ğünü parçalamak ve Demokratik Cumhuriyet
düzenini yok etmek amacını güdenlerin devrim
ve düzen değişikliği sloganlarındaki şifreler
bugün daha açık bir şekilde çözülmüştür.

Birçok anarşik cinayetin ve vatana ihanetin
asıl suçlularını araştırıp bulmak ve adalete tes-
lim etmek zamanı gelmiştir. Asıl suçlular bir-
çok gençlerimizi iğfal ederek onları silâhlandı-
rıp anarşi çeteleri halinde toplumun üzerine ve
Devletin düzenine saldırtanlardır.

Bunlar anarşik hareketleri hukukî bir ey-
lem olarak niteleyip yurdumuzda anarşi yangın-
ları çıkartmış ve durmadan körükliyerek bir-
çok gençlerimizin ve mâsum vatandaşlarımızın
ölümüne, Devletimizin maddî ve mânavi buhran-
lara sürüklenmesine sebeb olmuşlardır. Halen
susmuş ve kenara çekilmiş bulunan bu suçluları
kolundan tutup adalete teslim etmek için sığın-
mış oldukları özerklik, dokunulmazlık, basın
ve yayın özgürlüğü sığınagından dışarı çıkart-
mak millî zaruret halini almıştır.

Anarşistlerin yönetici kadrolarını teşkil eden
bu gibi kişileri tesbit etmek ve karargâhlarını
ele geçirmek suretiyle onları muhafaza zırhla-
rından soyundurup âdeta vatandaş olarak
adalete teslim etmek millî vazife ve millî hay-
siyet halini almıştır.

Özerk üniversitelerin öğretim üyeleri ve yö-
neticeleri yılda ancak 3,5 ay üniversitelerin ka-
pısını açık tutmuşlar, maaşlarını tam olarak al-
mışlar, bu kısa süre içinde gençlerimizi sadece
kızıl öğretime ve anarşik eğitime tabi tutarak
onların ellerine ilim meşalesi yerine yangın
bombaları vermişlerdir. Devletin üniversiteleri-
ni silâh deposu ve kızıl çete kışlaları haline sok-
muşlardır.

Demokratik Cumhuriyet düzeninin bahşetti-
ği hürriyet nimetinden bazı basın ve yayın or-
ganları ile yazarları demokratik düzenle alay
ederek durmadan anarşiyi körüklemiş ve halk
ihtilâline davetiyeler göndermişlerdir.

T. R. T. nin yönetici kadroları Türk kül-
türünü, millî benliğini ve harsını tahribederek,
sapık ideolojilerin dili haline gelmiştir. Radyo
kültür yarışmasında en müstehcen ve en sapık
eserleri Devlet Hazinesinden ödülllerle alkışlı-
yarak Türk milletinin haysiyetiyle, nâmusuyla
oynamışlardır.

Radyoyu mahut Bizim Radyo ve Televizyo-
nu kızıl alev makinaları haline sokup bizden

olmayan ideolojik zihniyetin propaganda araçları olarak kullanmışlardır.

Bilhassa dokunulmazlık kalkmasını siper edip dokunulmazlık zırhlarına bürünerek milletin sinesine ve onun iradesine zehirli oklar savuran ve T. B. M. M. ni anarşistlerin sevk ve idare karargâhı ve kalesi olarak kullanan parlamenterler varsa bunları da araştırıp meydana çıkartmak ve adalete teslim etmek borcumuzdur. Milletın kader yolunda hatır - gönül engellerini kaldırmak suretiyle onun vekâletini onun asaletine lâyük olarak yapmak her parlamenterin vicdan borcudur.

Devletimizi maddî ve mânevi zararlara boğan, söz, yazı ve hareketleriyle anarşistlere teşvik, tahrik ve tebrik alkışları yağdıran, bunlara karşı görevini yapan Devletin güvenlik kuvvetlerine de tehdit ve lânet tekmeleri savuranlar araştırılmalı ve mutlaka bulunmalıdır.

Sıkı Yönetimden sonra sinmiş olan suçluları Kızıl lâv püsküren volkan kalemleriyle, dev-

rimi, Devleti devirmek olarak yorumlayan kızıl dilleriyle ve dökülen kardeş kanlarını ideolojik renk kabul eden katil elleriyle adalete teslim etmek «Türkün» diyebilen nâmuslu her insanın vatan borcudur.

Yukardan beri sıraladığım nedenlerle Atatürk diyerek Atatürk'ün baş ilkesine; Türkiye halkları diyerek onun milli birlik ülküsüne ve Doğu - Batı diyerek onun misakı millî ülkesine saldıranlar; Anarşik hareketi eylem ihtilâli devrim olarak savunanlar, bunlara karşı Devletçe savunmayı kaatillik olarak ilân edenler vardır. Bunları bulup adalete teslim etmek için Senato araştırılması yapılmasını, Türk Devletinin kaderi yönünden önemle ve saygılarımla arz ederim.

3 . 6 . 1971

Malatya
Hamdi Özer

BAŞKAN — Tüzüğün gereği yerine getirilecektir.

6. — SEÇİMLER

A) ANAYASA MAHKEMESİNE ÜYE SEÇİMİ

1. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

B) YÜKSEK HÂKİMLER KURULUNA ÜYE SEÇİMİ

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl üye seçimi

2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

BAŞKAN — Şimdi, Anayasa Mahkemesine bir yedek üye, Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asıl üye ve Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçeceğiz. Ad okumak suretiyle kürsüde oy kullanacağız.

Tasnif Heyeti teşkil ediyoruz :

Sayın Karaküçük?.. Buradalar.

Sayın Tanyeri?.. Yok.

Sayın Abdurahman Kavak?.. Yok.

Sayın Ahmet Yıldız?.. Yok.

ORHAN KÜRÜMOĞLU (Bitlis) — Sayın Başkan, tasnif heyetine ben talibim.

BAŞKAN — Sayın Kürümoğlu kendi talebi ile ikinci oluyor.

Sayın Hüseyin Kalpaklıoğlu?.. Buradalar. Sayın Adnan Karaküçük, Sayın Kalpaklıoğlu ve Sayın Kürümoğlu Tasnif Heyetine seçilmişlerdir.

İsim cetvelini okutuyorum efendim.

(Ad okunmak suretiyle oylar toplandı.)

İLYAS KARAÖZ (Muğla) — Sayın Başkan, tasnif devam ederken kanunların müzakeresine geçilmesini rica ediyoruz.

BAŞKAN — Oy puslalarının yanlış sepetlere atılması ihtimali vardır. Böyle bir ihtimalin tahaddüsü halinde Tasnif Heyetine, tashih imkânını vermek için iznimize müracaat ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Oyunu kullanmıyan var mı?

(A. P. sıralarından, «Oyunu kullanacak arkadaşlar var» sesleri)

BAŞKAN — Bekliyoruz efendim.

Oyunu kullanmıyan sayın üye?.. Yok. Oy lama işlemi bitmiştir.

Tasnif sonuçları belli olmamakla beraber iştiraklerden yeterli sayının olduğu anlaşılacak-

tadır. Bu itibarla, sonuçlar alınıncaya kadar gündemin sırası gelen maddeleri üzerinde müzakere edilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum.

Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

7. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Ticari İşletme Rehni kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporları (M. Meclisi: 2/17; C. Senatosu 2/311) (S. Sayısı: 1551 e ek) (1)*

BAŞKAN — Önceliği kararlaştırılan bir teklif var.

Geçici Komisyonun Başkan veya Sözcüsü buradalar mı efendim?.. Buradalar. Sayın Başkan, buradalar. Müzakerelere başlıyoruz. Raporun okunup okunmaması hususu oylarınıza sunacağım.

MEHMET VARİŞLİ (Konya) — Bu hususta söz istiyorum..

BAŞKAN — Efendim, yapılan işlemde bir yanlışlık yok. Teklifi Komisyon geri almış, ama yeniden bir rapor tanzim edilmiş ve yeni bir metin meydana getirilmiştir. Bu itibarla yeni metin üzerinde tüzük gereğince muamele yapacağız.

Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım. Raporun okunmasını kabul edenler.. Raporun okunmamasını kabul edenler.. Okunmaması hususu kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı efendim?.. Sayın Varışlı Komisyon adına mı?..

MEHMET VARİŞLİ (Konya) — Komisyon adına.

BAŞKAN — Sayın üyelerden söz istiyen var mı efendim? Yok. Komisyon adına Sayın Varışlı, buyurunuz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET VARİŞLİ (Konya) — Sayın Başkan, değerli senatörler; sanayici, tacir, esnaf ve sanatkârların sabırsızlıkla beklediği Ticari İşletme rehni kanun teklifini geçen birleşimlerde 15 nci maddeye kadar görüşmüş idik. Fakat bir sa-

yaın üyemizin 15 nci maddede bazı aksaklıkların olduğu ve bilhassa icra memurlarına verilen salâhiyetin fazla olduğu yolundaki ifadesi nedeniyle komisyonumuz teklifi geri almış ve yeniden incelemiştir.

Değerli senatörler, bugün hukukumuzda gayrimenkul ve gayrimenkuller gibi muamele görenler haricinde mal, eşya ile bunları ve hakları temsil eden vesaikin teminat olarak gösterilmesi, teminat veren yönünden bunlar üzerindeki tasarruf iradesinin kısıtlanması neticesini doğurur. Teminat verilen yönünden ise muayyen bir alacak için teslimi meşrut rehin ve hapis hakkı imkânları mevcuttur. Teminatın haiz olması gereken esas vasıf, lehine teminat verilen alacaklıya mutlak olarak alacağını geri alabileceğine dair emniyet hissini sağlamasıdır. Menkullerin teminat olarak hüküm ifade etmesi rehin için zilyedliğin alacaklıya devri şarttır. Medeni Kanunumuzun açık bir kesinlikle ve âmir bir hüküm olarak menkul rehmini bu şartlar içinde tanzim etmektedir. Diğer her türlü hal şekilleri hukukumuzda istisna olarak getirilmekte ve bunların dahi kanunla tâyin edilmesi icabetmektedir. Nitekim 1162 sayılı Kanun ile Türkiye Halk Bankasına açacağı kredilerde, teklif edilen bu kanunda belirtilen imkânlara benzer haklar tanınmıştır. Bu kanun teklifi ile hukukumuzda getirilmek istenen, ticari işletmenin rehni müessesesi ile, gayrimenkul ipotegi yanında rehin mevzuu olabilecek yeni bir unsur katılmaktadır. Bu kanun teklifi ile iktisadi fonksiyonlarına göre, bilanço durumları ile ifade edilirse bir işletmenin aktifindeki duran kıymetler ile, döner kıymetlerden belirtilenlerin teslimsiz rehnedilmesi imkânı öngörülmektedir. Bu şekilde işletme sahiplerinin teminat olarak gayrimenkul göstermeleri mecburiyeti kalkacak ve bazan gayrimenkulden daha kıymetli olan işletme tesislerinin rehni teslim meşrut olmasının sağlanacaktır.

Diğer taraftan kanun teklifinin ikinci Beş Yıllık Plânda belirtildiği gibi inşaat sektörü-

(1) 1551 e ek S. Sayılı basmayazı bu ve 1551 S. Sayılı basmayazı 29 . 4 . 1971 tarihli 64 ncü Birleşim tutanağındadır.

ne değer akımını önleyici yan tesirleri de olacaktır. Ticari işletmenin rehni uygulamada daha ziyade orta vâdeli, yani 5 yıla kadar vâdeli borçlanmalar için başvurulabilir ve bu kabul borçlanmalar için elverişli olabilir.

Uzun vâdeli borçlanmalara daha uygun bulunan gayrimenkul ipoteginin kredi hayatımızda kısa vâdeli borçlanmalar için kullanılmış olmasının tatbikattaki neticeleri göstermektedir ki, gayrimenkul ipotegi kısa vâdeli borçlanmalar için uygun ve elverişli bir teminat şekli olmadığı gibi, mevcut kanuni durumda da buna imkân vermemektedir.

Ticari ve sanayi işletmelerin bünyelerine ve idarelerine göre çeşitli finansman ihtiyaçları olacaktır. Mevcut sermaye haricinde borçlanmalar şeklinde tezahür edecek finansman ihtiyaçları üç grup halinde ifade edilebilir.

1. Sermaye ve yatırım finansmanı,
2. İşletme finansmanı,
3. Ankes finansmanı.

Ticaret bankaları kaynakları itibariyle son kararlarla verilen orta vâdeli krediye yönelme imkânları dışında, genellikle ankes finansmanına cevap veren kısa vâdeli kredi müesseseleri olmak tabiatında bulunmuşlardır.

Kanun gerekçesinde açıkça ifade edilmekle beraber, teklif sonuçları itibariyle umumiyetle ikinci grup finansmana, yani işletme finansmanına müteveccih olacaktır.

Sayın senatörler, sanayici, tacir, esnaf ve sanatkârlar yönünden memleketimizde sermaye terakümü ve işletme finansmanı ihtiyacı ağır gelişme şartları içinde bulunmaktadır. Ekonomik şartlarımızın gerçekleri muvacehesinde, bu zümrenin finansman ihtiyacının karşılanmasında bankacılığımızın önemli yeri olduğu göz önüne alınır, teklifin kanunlaşmasının diğer ülkelerde olduğu gibi, büyük bir ihtiyaca cevap vereceği açıkça görülür.

Kanunun gerekçesinde ticari işletme rehni- nin tercih edilmesinden beklenen faydalar özetle şöyle sıralanmaktadır.

1. Ticari işletme, belli bir ticaret siciline kaydedileceğinden, rehin hakkı sahibi ile, kredi münasebetlerine girişecek üçüncü şahısların, kredi talebinde bulunanın varlık durumunu kolayca tesbit etmeleri mümkün olacaktır.

2. Her menkul için ayrı ayrı kanunlar vaz'ı yerine, çeşitli menkulleri ve bu arada hakları içine alan bir ticari işletme rehni- nin tatbik sahası daha geniş olacaktır.

3. Teklif ile getirilen teslimsiz menkul rehni sayesinde teminat olarak gayrimenkul ipotegi göstermek imkânı olmayan ve bu yüzden finansman ihtiyacını sağlayamayan sanayici, tacir, özellikle esnaf ve sanatkârın menkullerinin teslim şartının aranmaması nedeni ile faaliyette bir aksama da olmaksızın gerekli kredi ihtiyacını karşılayabilmek imkânına sahib olacaktır.

Sayın senatörler, geçen oturumda 15 nci maddeye kadar gelmiştik. Bâzı arkadaşlarımın tereddütlerini giderme bakımından İcra ve İflâs Kanununun bâzı maddelerinden bahsetmek istiyorum.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MEHMET VARİŞLİ (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, 15 nci maddeyi okuyorum :

«Alacaklı, merhunun paraya çevrilmesini talebedebilir.

Ancak satılacak unsurları ve satışın şümulünü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin muhik menfaatlerini nazarı itibara alarak icra memuru tâyin eder.»

Bir sayın üye arkadaşımız, icra memurunun bu geniş yetkisine haklı olarak itirazda bulunmuştu. Fakat, İcra ve İflâs Kanununun 13 nci maddesinde; «Tetkik mercii vazifesini gören hâkimler İcra ve İflâs dairelerini murakabe ederler.

Bu daireler Cumhuriyet savcılarının daimî murakabesi altında olup, en az senede bir defa teftiş olunur. Bundan başka, icra daireleri tefrik olunacak adliye müfettişleri vasıtasıyla devamlı olarak teftiş tabi tutulur. Görülecek hata veya kusurlardan dolayı icra ve iflâs memuru ve yardımcıları hakkında Adliye Vekâletince aşağıdaki inzibati cezaların her hangi birisi tatbik olunur.

Tevbih, 3/4 ü geçmemek üzere aylıktan kesme, 6 ayı geçmemek üzere işten el çektirme ve 4 nci madde olarak azil.

Bunlardan tevbih ve aylıktan kesme cezalarına, tetkik mercii vazifesini gören hâkim dahi

karar verebilir. Bu karar aleyhine Adliye Vekâleti Memurun İtiraz Komisyonuna itiraz olunabilir. Ancak, hâkim sınıfından tâyin olunan icra ve iflâs memurları hakkında Hâkimler Kanunu hükümleri caridir.»

Bilmiyorum bu sözlerimle cevap verebildim mi? Ayrıca o günkü oturumda arkadaşım yine bâzi noktalara temas etti. Bu teklifi geri almamıza sebep teşkil ettiği için üzerinde biraz duruyorum. Farz edelim icra memuru usulsüz bir harekette bulundu; bunun derhal şikâyeti ve şikâyete bağlı şartları olduğu malûm. Bilhassa kanununun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere, icra ve iflâs daiyelerinin yaptığı muameleler hakkında, kanuna muhalif olmasından veya hâdiseye uygun bulunmamasından dolayı tetkik merciiine şikâyet olunabilir. Şikâyet, bu muamelelerin öğrenildiği tarihten 7 gün içinde yapılır. Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet olunabilir.

Sayın senatörler, müsaadenizle yine sözlerime devam ediyorum. Tetkik merciiine arz edilen hususlarda basit yargılama usulu uygulanır. Yani, icra memuru usulsüz işlem yaptığı zaman tetkik mercii diğer mahkemelerde olduğu gibi, uzun uzun gün atmak suretiyle değil, bunu en kısa zamanda neticeye bağlamak suretiyle kararını verebilir. Kanununun 18 nci maddesinde de, «Basit yargılama usulü uygulanır» denmektedir. Şu kadar ki, «talep ve cevaplar dilekçe ile olacağı gibi, tetkik merciiine ifade zaptettirmek suretiyle de olur. Kanunda sarahat bulunmayan hallerde tetkik mercii iki taraf arasında duruşma yapılmasına lüzum olup olmadığını takdir eder. Duruşma yapılmasını tensibettiği takdirde, tarafları en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile icabeden kararı verir.»

Muhterem senatörler, bilmiyorum, 15 nci madde üzerinde uzun uzun konuşmuştuk, 15 nci madde üzerinde kâfi miktarda komisyon sözcüsü olarak açıklama yaptığımı tahmin ediyorum. Ve son olarak şunu da bilhassa arz etmek istiyorum. Duruşmalar ancak zaruret halinde veya 15 günü geçmemek üzere tâlik olunabilir.

Hakikaten Türk sanayicisinin ve esnafının sabırsızlıkla beklediği ticari işletme rehni

kanun teklifinin memleketimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Ümid ederim ki, bu kanun teklifine müspet oy vereceksiniz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Öztürkçine, usul hakkında.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Ticari işletme rehni hakkındaki kanun teklifi 64 ncü Birleşimde 15 nci maddeye kadar kabul edilmişti. Yalnız 15 nci maddenin müzakeresine gelindiğinde, yapılan müzakereler sonunda 15 nci madde geri alınmıştı. Halbuki komisyonumuz burada 1 nci maddeden 15 nci maddeye kadar kabul edilmiş olan hususların da geri alındığını söylüyor.

Yüksek Senatoca kabul edilmiş olan, oylarla kabul edilmiş olan her hangi bir madde olduğu takdirde, artık o maddeler komisyonun salâhiyeti dışında kalmıştır. Kabul edilmiş olan her hangi bir maddeyi komisyonun geri almaya hakkı yoktur. Ancak, bunların İçtüzüğüme göre, yetkili bir arkadaşımızın yanlış kabul edildiği nedeni ile tekriri müzakere talebinde bulunur ise, o zaman bu maddelerin tekriri müzakeresi gerekmektedir. Bu itibarla burada bir usulü hataya düşüyoruz. Ancak biz kabul edilmiş olan maddeleri değil, önergeye esas olan ve Komisyonumuz tarafından geri alınmaya esas teşkil edilen 15 nci maddeden itibaren müzakereye girmemiz yerinde olacaktır. Bu nedenle söz aldım, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Atalay, buyurun efendim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Sanırım görüşmeler tümü üzerinde yapılmaktadır. Gerçi şekil yönünden Sayın Öztürkçine'nin sözleri pek yabana atılacak değildir. Çünkü eğer münhasıran 15 nci madde komisyona gitmiş olsa idi, komisyonun yeni bir rapor hazırlaması ıktiza etmezdi, 15 nci madde komisyondan filhal kabul şekline göre, ya değiştirilerek kabul edilirdi yahut komisyon görüşünde ısrar eder, İçtüzük hükümlerine göre gelirdi. Hatırlamıyorum Genel Kurulun kabul tarzı nasıldı, komisyona hadesi nasıldı ve komisyon nasıl istemişti? Ama şimdiki tatbikat, komisyon yeni bir metin hazırlamış, yeni bir raporla gelmiştir. Sayın Başkan da buna uygun olarak tü-

mü üzerinde görüşmeler açmış bulunmaktadır. Bu sebeple tümü üzerinde görüşümü izah etmeye çalışacağım.

Şimdi ticari işletme rehni yasağı keyfiyeti tetkik edilirse görülür ki, küçük esnaf ile tarım kesimi bu yasanın dışında kalmış bulunmaktadır. Tarımda çalışanlar nüfusun % 71 i dir. Gerçi İkinci Beş Yıllık Plân bunu % 58 e indirme çabakı içindedir ama, görünür odur ki, henüz bu başarıyı sağlamış değiliz. Nüfusun % 71 i tarımda çalışmaktadır. Tarımda çalışan bu geniş nüfus kredi dağılımı içerisinde de yani, nüfusun % 71 i tüm kredilerin henüz % 20 civarında kredi hacmi içerisinde fayda görebilmektedir. Böyle bir düzensizlik mevcuttur. Nüfusun % 71 i mevcut kredilerden ancak % 20 civarında yararlanmaktadır. Geri kalan % 80 krediler nüfusun geri kısmı içerisindeki dağılımı da ayrıca bir dengesizlik göstermektedir. Konumuz şüphesiz ki bu değildir. Şunu ifade etmeye çalışıyorum. Nüfusun büyük bir kısmı kredi düzensizliği içerisinde iken, yani tarım kesimi bu görünürde iken, işletme rehni imkânları sağlanırken, ticari rehni sadece sadece sermaye şirketlerine ve özel teşebbüse geniş imkânlar sağlamaktadır. 1, 2, 3 ncü maddeleri okuduğumuz zaman, meselâ 3 ncü maddede göreceğiz ki;

a) Ticaret unvanı ve işletme adı,

b) Rehni tescili anında mevcut ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan makina, araç, alet ve motorlu nakil araçları,

c) İhtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklar.» Menkul rehmine mesnet teşkil edecektir. Ticari işletme rehni unsurları olacaktır. Halbuki, tarımdaki önemli husus, tarım ürünleridir, tarım araç ve gereçleri bulunmaktadır. Bunlar menkul rehni kapsamı içerisinde gözükmemektedir. Böylelikle kredi hacminden zaten büyük bir ölçü içerisinde mahrum bulunan tarım kesimi, işletme rehniinden yararlanmayacaktır. Küçük esnaf da aynı şekilde yararlanmayacaktır. Böylelikle halihazırda kredi düzeni içerisinde büyük miktarda krediyi alan özel teşebbüs ve ticari hizmetler, yani hizmet sektörü ile özel teşebbüs yeniden, zaten dengesiz olan kredi hacmi içerisinde krediye sahip olacak, tarım kesimi ile küçük esnaf bundan mahrum olacaktır.

Enerjik ve çalışkan Ticaret Bakanından bu hususları öğrenmek isterim. Tarım sektörü ticari işletme rehni başlığı altındaki bu hükümlerden yararlanabilecek midir? Yani bundan sağlanan kredi imkânları ve kolaylıklarından tarım kesimi ile küçük esnaf, geniş nisbette yararlanabilecek midir? İkinci maddede deniyor ki; «Ticari işletme rehni sözleşmesi, tüzel kişiliği haiz sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi müesseseleri, kredili satış yapan tüzel kişiliği haiz müesseseler ve kooperatifler ile ticari işletmenin maliki bulunan gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılır.» Karşısı ne olacak? Tarım sektörünün bütün alanları girebilecek midir ve istifa edebilecekler mi? Bu istifa nasıl sağlanabilecektir? Küçük esnaf yani, falan kasabadaki nalbant, falan kasabadaki küçük bir müessese halinde esnaflık yapabilen kimseler bu menkul rehni imkânlarından yarar sağlayabilecekler midir? Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanı bu hususta bilgi verirlerse tereddütlerim izale edilir ve gönül rahatlığı içerisinde oy verebilirim. Ama bu anladığım karakteri içerisinde ise, şahsen ifade ediyorum oy verme imkânına sahip olamayacağım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Efendim evvelâ bir sual konusunu halletmek zorunda olduğumuz anlaşılıyor. Sayın Ahmet Nusret Tuna usul hakkında söz istediler... Buyurun efendim.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, bu müzakere mevzuu kanun teklifi daha evvel Umumi Heyetinizde müzakere edildi; 15 nci maddeye kadar bazı maddeler üzerinde hiç müzakere açılmadan kabul edildi. 15 nci maddeye geldiği zaman, arkadaşlarımız icra memuruna fazla yetki verildiği ve metinde kullanılan bazı kelimelerin de hukuki istilahlara uygun olmadığı mealinde itirazda bulundular. Bunun üzerine komisyon metni geri aldı. Yalnız maddeyi de geri alabilirdi. Tamamını geri aldı.

Muhterem arkadaşlar, şimdi komisyondan gelen raporu okutuyorum. «Geldi müzakere edildi.» diye başlıyor. «64 ncü Birleşime ait tutanakların okunması sonucunda, yukarıda sözü edilen raporumuza esas kanun teklifinin 1 nci maddesinden 15 nci maddesine kadarki maddelerin görüşülerek aynen kabul edilmiş oldu-

ğu ve 15 nci maddesinin körüşmelerinde teklifin Komisyonumuza geri alındığı tesbit edilmiştir.»

Alt tarafında; Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun benimsemelerini ve müzakerelerde ileri sürülen görüşleri gözeterk, müzakerelerini tartışmalara konu kılınan hususlara inhisar ettirmiş etmiş ve

a) Teklif metninin ifade tarzı yönünde ileri sürülen görüşleri, teklif metninin kaleme alınmış şeklini, hukuk tekniğinde yerleşik terminolojinin bir sonucu kabul etmiş ve Türk, Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu gibi temel kanunların mevcut ifade tarzları karşısında, teklif metninin kaleme alınmış şeklinin...» diye devamediyor. Netice itibariyle 15 nci maddede geçen metinlerin Medeni Kanuna ve İcra ve İflâs Kanununa uygun olduğunu belirtiyor.

Şimdi, muhterem arkadaşlar; bir metin müzakere edilmiş, 14 maddesi Yüksek Heyetinizce kabul edilmiş, 15 nci maddede ihtilâf doğmuş, Komisyon almış ve bunların vâridolmadığı, yazış tarzından, - açıkça anlaşılıyor. 15 nci maddede hakkındaki fikirlerini bildiriyor.

Şeklen yeni bir rapor verildi ve baştan müzakere gibi bir hal akla geliyorsa da bunun isabetli olduğuna kaani değiliz. Bir ihtilâf mevzuu yoktur. Müzakere raporla Umumi Heyet arasında bir ihtilâf vukubulduğu zaman bu ihtilâfı halletmek üzere yapılır. 15 madde konulmuş, Yüksek Heyetiniz kabul etmiştir. Yeni raporda yine bunlarla ilgili bir ihtilâf yoktur. Bu itibarla bir önerge takdim ediyorum, Başkanlığa usul hakkında, ihtilâf mevzuu 15 nci madde üzerinde müzakere açılmasını o zamana kadar olan muamelelerin müteber sayılmasını 15 ten sonraki diğer maddeler üzerinde usulün emrettiği müzakerelerin yapılmasını rica ediyorum.

Teklifimizin usule uygun olduğu kanaatindeyim, iltifat buyurmanızı rica ediyorum.

BAŞKAN — Şimdi, efendim muayyen bir maddeye kadar Genel Kurulda görüşülüp, karara varılmış olan bir noktada görüşüp karara varılmış olan hususların Komisyonca geri alınıp, alınmıyacağı hususu gerçekten münakaşa konusudur ve sayın Öztürkçine'nin fikrinde ağırlık vardır. Ancak komisyon geri alma işlemin-

den sonra, yeni bir rapor düzenlemiştir. Bu itibarla bu rapor üzerinde bir görüşme açtık ve halen onu yapmaktayız.

Şimdi 15 nci maddeye kadar maddelerde bir değişiklik yapılmadığına ve bu maddeler de genel kurulda evvelce kabul edilmiş olduğuna göre, kısa yoldan gitmek zaruretiyle Sayın Nusret Tuna şu izah buyurmuş oldukları takrir verdiler. Ancak, burada bir irade beyan ediyoruz, bir hukukî tasarruf yapıyoruz. Bunun herhangi bir şek ve şüpheye âzade kalması da lâzımdır. Bu itibarla; eğer teklif sahibi teklifime uyarsa, maddeleri müzakere edilmiş, müzakeresi bitmiş olarak farzederek süratle okuyup, oylayıp 15 nci maddeye gelmek de mevzuu bahistir. Bu hususu sayın Tunaya soruyorum.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Efendim, önergem oya konmasını rica ediyorum. Hiçbir ihtilâf yok.

BAŞKAN — Peki efendim. O halde önergenizi okutup, oya koyuyorum. Yalnız bir noktayı sorayım.

RIFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — İlerde doğacak aksaklıkları önlemek bakımından benim önergem daha açıktır.

BAŞKAN — Tetkik edeceğim efendim, başkanım.

SİRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan, izin verirseniz.

BAŞKAN — Usul hakkında mı siz de? Minnettar oluruz, tenevvür o ederiz, buyurun.

SİRRI ATALAY (Kars) — Gayet kısa Sayın Başkan. Tümü üzerinde görüşmeler biter, Sayın Bakan cevabını verir; tümünden sonra Sayın Nusret Tuna'nın teklifini oylarsınız.

BAŞKAN — Maddelere geçildiği zaman, **SİRRI ATALAY** (Kars) — Evet.

BAŞKAN — Siz de uyuyor musunuz Sayın Tuna?

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Hayır efendim. 15 madde kabul edilmiş, yeni komisyon bunu aynen kabul etmiştir diyorum. Metne uygundur. Binaenaleyh...

BAŞKAN — Müsaade buyurun. Peki... Sayın Öztürkçine, «Ticari işletme rehni hakkındaki kanun teklifi 1 nci maddeden 14 ncü madde dâhil Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kabul edilmiştir. Bu itibarla 1 nci maddeden

14 ncü madde dâhil müzakeresiz kabulünü, yani benim demin söylediğim gibi» ve müzakere-lerin 15 nci maddeden itibaren başlanmasını saygı ile arz ederim.» demektedir.

Sayın Öztürkçine ile aynı şeyi ifade etmiş oluyoruz. Fikirde beraberiz. Fakat, en aykırı teklif Tuna'nın teklifidir, binaenaleyh onu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Son raporda, 15 nci maddeye kadar metnin aynen kabul edildiği, itiraz mevzuu 15 nci maddenin değiştirilmesine mahal olmadığı belirtildiğine göre, müzakerenin 15 nci madde üzerinde açılarak sonraki maddelerin, sıra ile görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu

Ahmet Nusret Tuna

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Aleyhinde efendim.

BAŞKAN — 10 dakikayı geçmemek üzere buyurun efendim.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; evvelâ açığa kavuşması icâbeden bir husus var; Cumhuriyet Senatosu tarafından kabul edilmiş olan maddeleri komisyonun geri almaya imkânı var mıdır, yok mudur? Bu konunun açığa kavuşması lâzım. Eğer kabul edilmiş olan maddelerin Cumhuriyet Senatosuna ait hükmü, komisyonun geri alma yetkisi Tüzükte mevcut ise geri alabilir. Tüzüğümüzde böyle bir hüküm yoktur : İhtüzüğümüzün 76 nci maddesini okuyorum : «Tasarı veya teklifin, kesin olarak oylanmasından önce, ibare ve üslûp veya tertip itibariyle hatalı olduğu bir üye veya komisyon tarafından ileri sürülür ve bu iddia Genel Kurulca yerinde görülürse metin ilgili komisyona gönderilir.

Yapılan düzeltmelerin oya sunulması lâzımdır.»

Diğer bir husus da 77 nci maddedir. Bu da hatalı olarak kabul edilen bir maddenin tekriri müzakeresine aittir. Demek ki, İhtüzüğümüze göre komisyon, Cumhuriyet Senatosunca kabul edilmiş olan maddelerin değil, müzakere veya münakaşaya esas olan maddeden itibaren geriye alır ve raporunu o maddeden itibaren başlatması lâzımdır. Ama, burada bir teknik hata

olmuş, komisyon kabul edilmiş olan maddeleri de tamamen almıştır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ MEHMET VARIŞLI (Konya) — Öyle bir şey yoktur, efendim.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (Devamla) — Bir dakika, öyledir. Kabul edilen maddeleri tamamen geri almış. Yani teklifin tümünü geri almıştır. Bu nedenledir ki, Sayın Riyaset de tümü üzerinde müzakereyi açmıştır. Tümü üzerinde müzakere açılan bir konuda, artık 1 nci maddeden 15 nci maddeye kadar okumadan işari oyla kabul edilmeden, doğrudan doğruya 15 nci maddeden müzakereye başlanması, o zaman teklifin 1 nci ve 15 nci maddelerinin kabulüne aid olan hükmü muallâkta bırakır.

Bu itibarla benim önergem yerindedir. Sayın Tuna'nın önergesi usule ve teamüle uygun değildir. Benim verdiğim önerge 1 nci maddeden 15 nci maddeye kadar okunacak ve müzakeresiz işari oyla kabul edilecektir ve müzakereye 15 nci maddeden itibaren de başlanacaktır. Bu nedenle Sayın Nusret Tuna'nın önergesinin reddi ile benim önergem kabulünü saygı ile arz ederim.

BAŞKAN — Şimdi, usul hakkındaki teklifi okuttum. Aleyhinde bir sayın üye konuştu. Ancak daha tenevvür ederek bir oylamaya gidebilmek için Sayın Atalay'ın bir sorusu var onu da ıttılânıza sunuyorum, oylhacağım.

Sayın Atalay, bu teklifin nasıl geri alındığını Sayın Başkan tutanaklardan, varsa okusun diyor. Değil mi efendim?

SİRRI ATALAY (Kars) — Evet.

BAŞKAN — Efendim, aynen tutanaklardan okuyorum.

«BAŞKAN — Komisyon buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI SABAHAT-TİN ORHON (Giresun) — Kanunun komisyonuna iadesini rica ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Evet, komisyon tarafından kanun teklifi geri istenmiş ve geri iade edilmiştir efendim.»

Görüşme bu şekilde bitmiş.

SİRRI ATALAY (Kars) — Madde değil.

BAŞKAN — Görünüşü ile madde değil.

Şimdi Sayın Tuna'nın teklifini oylarınıza sunuyorum. Kabul edildiği takdirde başlamış

olduğumuz görüşmelere burada son vereceğiz ve derhal 15 nci maddeye geçmiş olacağız. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15 nci maddeyi okutuyorum efendim.

Paraya çevirmenin şümülü

Madde 15. — Alacaklı, merhunun paraya çevrilmesini talebedebilir.

Ancak satılacak unsurları ve satışın şümülü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin mülk menfaatlerini nazarı itibara alarak icra memuru tâyin eder.

Her halükârda rehinle temin edilen alacağın bakiyesinin karşılanması meşruttur.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye var mı efendim .. Söz istiyen yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takip sırasında idare ve işletme

Madde 16. — İcra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için lüzumlu bütün tedbirleri alır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. 16 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Paraya çevirmede takibolunacak usul

Madde 17. — Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesinde İcra ve İflâs Kanununun menkul rehininin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rehnin sona ermesi ve ticari işletmenin kaydının terkini

Madde 18. — Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilinden terkini sicil memuru tarafından derhal alacaklıya bildirilir.

Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilinden terkin edilmesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.

Terkinin alacaklıya tebliğinden itibaren iki ay zarfında tescil edilmiş bulunan işletme rehininin paraya çevrilmesi yoluyla takibi yapılmadığı takdirde rehin hakkı düşer.

Tahsil edilemeyen alacağın takibi genel hükümlere tabidir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alacağın son bulması

Madde 19. — Alacağın son bulması halinde, ticari işletmenin sahibi Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilindeki rehmin kaydının terkinini alacaklıdan istiyebilir.

İcra ve İflâs Kanununun 153 ncü maddesi ticari işletme rehininin terkinini halinde de tatbik edilir.

Rehnin terkinini sicil memuru tarafından 8 nci maddede zikredilen sicillere işlenmek üzere bildirilir.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gayrimenkul rehnine dair hükümlerin uygulanması

Madde 20. — Ticari işletme rehni hakkında bu kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde gayrimenkul rehni hükümlerinden bu kanun hükümlerine aykırı olmıyanlar uygulanır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tüzük hazırlanması

Madde 21. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde Adalet ve Ticaret bakanlıklarınca hazırlanacak tüzükte rehmin Ticaret veya Esnaf ve Sanat Siciline tescili ve sicil memurluğunca yapılacak diğer işlemler gösterilir.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yetkili mahkeme

Madde 22. — Bu kanunun uygulanmasından çıkacak anlaşmazlıkların halli ticari sicil bulduğu mahallin Ticaret mahkemelerinin görevi dâhilindedir.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ek madde — Bu kanundaki ticari işletme tâbiri, ticari veya sımai işletme ile Esnaf veya

sanatkârın işletmesindeki mesleğini icraya yarayan şeylerdir.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye?.. Yok. Oylarınıza sunuyorum maddeyi. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürürlük tarihi

Madde 23. — Bu kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye?.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Efendim, tekriri müzakere talebinde bulunacağım, önergeyi yetiştiremedim. Arkadaşım önergeyi hazırlıyacak, söz istiyorum.

BAŞKAN — Hangi madde ile ilgili efendim?

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — 5 nci madde hakkında.

BAŞKAN — Tasarımın kesin oylamasına kadar bu önergeyi hazırlıyabilirsiniz, daha her halde bir süremiz var. Biraz süratli olunuz.

23 ncü madde okundu. 23 ncü madde üzerinde söz isteyen sayın üye? Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun yürütülmesi

Madde 24. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde Sayın Atalay söz istiyorlar. Buyurun efendim.

SİRRI ATALAY (Kars) — Sayın Başkan izin verirseniz buradan ifade edeyim.

Tümü üzerinde bazı kaygılarımı ifade etmiştim. Sayın Bakandan, yani bu yasa yürütecek olan Sayın Bakandan bu hususların cevaplandırılmasını rica edeceğim. Yürütme sorumluluğunu taşınması bakımından, Sayın Bakandan rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Çilingiroğlu.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI AYHAN ÇİLİNGİROĞLU — Sayın Başkan, sayın üyeler; Sayın Atalay'ın sorduğu soru iki kısımlı idi. Birincisi, zirai işletmelerde, ki Türkiye'nin önemli bir kesimidir, en önemli kesimidir, bu yasadan istifade edebilecek midir, yoksa bu imkânın dışında mı kalacaktır?

Öbürü ise, özellikle sanatkârlar, yani küçük sanatkârlar bundan istifade edecekler mi?

Birinci kısmı için, bu yasa olmadan da zirai işletmeler, de bildiğiniz gibi menkul üzerinden

kredilenme muamelesi yapılmaktadır. Zirai işletmelerdeki menkulü, yani işletme araçlarını, makina, alet ve aynı zamanda hayvan olarak düşünürsek, dediğiniz gibi hayvanlar üzerinden, hayvanlar teslim edilmeden yapılmakta olan bir kredileme usulü, bir rehin usulü vardır. Benzer şekilde tarım kredi kooperatifleri aracılığıyla Ziraat Bankası zirai alet ve gereç edinmesi için bir kredi verir. Gerçi bu, o aletlere eğer çiftçi kendisi sahipse sonra bunu terhin etmesi mânasına değildir. Ancak önceden bunlar üzerinden bir kredi verildiği, bunlara karşılık bir kredi verildiği aşikârdır.

Bu kanunun kapsamına bu suretle zirai işletmeleri sokmakta bir başka problem de vardı. O da şu : Bu kanunda esasında önemli bir nokta sicil meselesidir. Bildiğiniz gibi burada bu rehin muamelesinin özellikle sicile işlenmesi lâzımdır. Zirai işletmeleri, henüz Türkiye'de ticari işletmeler gibi belli bir sicile kayıtlı olmadıkları cihetle bu kanun kapsamına almakta bu bakımdan da bir güçlük vardı. Ancak bu, zirai işletmelerin bu tip menkul kredilendirilmesinin tamamen dışında kaldığı mânasına gelmez. Demin söylediğim gibi mevcut tatbikatta buna imkân vardır.

Sanatkârlara gelince, esnaf ve sanatkârlara; bu tamamen bunun içerisinde. Buna ilâve olarak Halk Bankası Kanununda yapılan bir değişiklikle geçen yıl, buna benzer bir imkân daha sağlanmıştır. Bu bakımdan Sayın Atalay'ın endişesi belli bir ölçüye kadar varit olmamak gerekir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Atalay Sayın Bakandan soru mu?

SİRRI ATALAY (Kars) — Hayır, söz.

BAŞKAN — Söz istiyorsunuz, buyurun efendim.

SİRRI ATALAY (Kars) — Sayın Bakanın nazik beyanatının büyük bir kısmını paylaşamıyacağım için üzüntülerimi ifade edeyim.

Zirai işletmelerin şimdi yürütülmekte olan kredi sistemi, bazı zirai araç ve gereçleri temin için verilen kredilerdir. Ziraat Bankası traktör almak için veya her hangi bir şekilde, ki kapsamı çok dardır, nihayet araç ve gereç temin için tarımda çalışanlara bir kredi vermektedir. Bir bakıma göre de, bununla kendi Zira-

at Bankası veyahut Devlet kuruluşu alacağını garanti altına almaktadır. O yoldan rehin etmektedir. Yani krediyi veriyor, aracı rehin ediyor, alacağını teminat altına almak için, yani bir garanti hükmü oluyor.

Şimdi getirilmekte olan yasadaki menkul rehin sistemi ise, menkulün her hangi bir safhada ticari işletme içerisinde, ister ihtira beratı, ister çeşitli araç ve gereçler olmak üzere malik veya sahibine bunu rehin göstermek suretiyle yeni krediler almasını temindir. Birbirinden farklı bulunmaktadır.

Diğer taraftan Sayın Bakanın, zirai işletmelerin henüz ticari işletmeler gibi sicillerinin mevcudolmadığı ifadesi gerçeğe uygundur. Zaten önemli mesele budur. Tarımın itici bir güç olmadığı artık bizim Plânlamada bilinen bir gerçektir. O hale gelmiştir ve tarım, sanayiden sonra bir sıra takibetmektedir. Tarımda çalışanların gelirdeki pay noksanlığına, kredi hacmindaki büyük adaletsizliğe, ki demin kısaca temas etmiştim, zira burası ile ilgisi bulunmaz diye düşünüp ifadeden sakınmışım, büyük bir adaletsizlik, büyük bir dengesizlik göstermektedir. Böyle olunca, ticari sicil yönünden de kayıtları bertaraf edebilecek hükümler bu yasa içerisine alınabilirdi. Yani, küçük veya büyük zirai işletmeler, bu işletmelerin dışında kalan sadece zirai işletme değil, 10 büyük veyahut 50 küçük baş hayvanı olan hayvan yetiştiricisi, besicisi de hayvan ürünlerini, Sayın Bakandan bilhassa bunu cevaplamalarını rica ediyorum, dinlemelerini rica edeceğim, 10 büyük baş, 50 küçük baş hayvanı olan hayvan yetiştiricisi ve hayvan besicileri; gerçi Danıştayca kabul edilen bir Hayvan Rehin Nizamnamesi yahut Tüzüğü mevcut, fakat hayvan ürünleri bizde ancak Ziraat Bankası bazı ticari işlem içerisinde tüccarın, yetiştirici veya besicinin değil, tüccarın ürünlerini ticari zihniyet ile rehin suretiyle deposunda göstermek suretiyle kısa vâdeli, yani 6 ayı geçmemek üzere kredileme sistemine gitmektedir, bunun da dışındadır bu, buraya gelen rehin. 10, 20, 30, 40, 50 büyük veya küçük baş hayvanı olan hayvan yetiştirici veya besicileri yahut diğer hayvan ürün sahipleri, yağ, peynir ve diğer maddelerini rehin etmek suretiyle kredi alabilsinler. Hem zirai işletme alabilsin, hem bu hayvancılık kesiminde çalışanlar alabilsin. Bunlara bu imkânlar sağlanmıyor. Ticari hizmet sektörü

ile özel teğebbüs sektörü bu rehinle yeni imkânlar sağlayacaktır ve kredi hacminde daha bâriz bir dengesizlik kendiliğinden gelecektir.

Benim üzerinde durduğum bu. Hassas olduğunu bildiğim ve kredi hacminde bir adalet getirmesini ümidettiğim Sayın Bakana Türkiye kredi hacminde yeni bir dengesizliği bu meydana getirecektir diyorum. Tarım kesiminde yeni baştan bir dengesizlik, bu hizmet sektörü ile ticari sektöre gidecektir. Tarım sektöründe rehin suretiyle kredilemeden mahrum olacaktır. Böylelikle kredi hacmi yeni bir dengesizlikle karşı karşıya gelecektir. Bunun bir çaresi nasıl bulunabilecektir?

BAŞKAN — Bayurun Sayın Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Sayın Başkanım, muhterem arkadaşlar; bir hususu ıstırah edeceğim.

Sırrı Atalay Beyin beyanlarına iltifat etmeye imkân yok. Aynen katılıyorum. Çünkü, tatbikatı bilen ve tatbikatta ne kadar eziyet çektiğini gören bir arkadaşınızım. Bunları uzun uzun izah etmeye ne benim sıhhi durumum müsait, ne de sizlerin vakitleriniz. Onun için gayet az konuşacağım.

Muhterem arkadaşlar, Sırrı Beyin sözleri doğrudur. Bugün bilhassa zirai alanda, tarım kesiminde rehin almak, rehin vermek, para almak mühim bir derttir. Sebep de şu :

Memleketimizin birçok köşelerindeki tarım kesiminde köylümüzün veya çiftçimizin henüz tarlalarının tapuları yoktur. Çok Sayın Bakanımızın biraz evvel söyledikleri, tarım kredi kooperatifleri bu işi tamamlıyor, buna yardım ediyor, sözleri beni tatmin etmedi. Çünkü, bunun ıstırahını çekenleri çok gördüm. Tarım kredi kooperatiflerimiz de bu derdimizi halledemiyor. Ziraat Bankasına bir köylü müracaat ettiği zaman kendisine ilk defa sorulan soru, tapuyu getirin, sözüdür. Halbuki bunların tapuları yok ve % 99 unun yoktur.

Binaenaleyh, bu krediden faydalanma imkânları yok ve bu imkânlar elde edilemiyor ve bunun için de köylü kredi alamıyor.

Ben de Sırrı Atalay Beyin sözlerine aynen ıstırah ediyorum. Çok Sayın Bakanımız, Komisyonadaki değerli arkadaşlarımız bu güzel kanunu hazırlayıp getirirlerken bu zirai kısma, tarım kısmına, tarım sektörüne ve küçük esnaf

sektörüne daha büyük ehemmiyet verselerdi o zaman büyük bir boşluğu doldurmuş olacaklardı ve küçük esnaf, küçük zirai çiftçi bu kanundan lâıyıkı veçhile istifade edeceklerdi.

Sayın Bakanım, Anadolu'da, Türkiye'mizde bir atasözü vardır, «Hekim kimdir, başından geçen» derler. Biz bunları sizlere söylerken ezbere konuşmuyoruz. Gördüklerimizi sizlere arz ediyoruz. Kanunları ona göre getirip, memleketi ona göre hizmet edip, bir an evvel şu memleketi kalkındırmanın çarelerini arıyoruz. Bakanız, küçük bir misalini arz edeyim.

Bir tarım kredi kooperatifi gübreyi doldurmuş, bendan başka gübre alınacak yer yoktur, diyor; 100 000 nüfuslu bir kazamızda. İlânını da böyle veriyor. Şimdi, bir köylü kalkacak, 20 kilometre bir yeri dolaşacak, tarım kredi kooperatifinin olduğu yere varacak. Orada kredisini gösterecek ve gübresini alacak. Halbuki, bunun daha kolay yolları olabilir, ona göre bâzı tedbirler düşünülebilir. 20 kilometreyi bir gidis, bir dönüş olarak hesabederseniz köylü tam iş ve çiftçilik yapacağı bir zamanda, hem vaktinden, hem de parasından olmuş olacak. Onun için, daha yakın mesafelerden almak, kaymakama ve valilere bu mevzuda yetki vermek, ticari kredileri de daha çabuk vermek için bunu da yetkileri içerisine dâhil etmek gibi tedbirler işleri daha kolaylaştırabilirdi gibime geliyor, bu bir.

İkincisi, Sayın Bakanım hatırlattığı için kendilerine teşekkür ederim, kendilerinden istirham ediyorum, yine bu kanun vasıtası ile ve gerekse bundan sonra getirilecek bir kanun tasarısı ile mutlaka tarlaya tarım kredi kooperatifi kredi verirken, o tarlanın hangi gübreyi kabul ettiğinin de aranması şarttır. Nasıl ki, her hangi bir yere yapıştırıyorsunuz, bir yerin özelliklerini arz etmek bakımından, işte bu yer şurasıdır, ve saire gibi. Bu da buna benzer. Yani, köylünün bu ticari kredisini verirken, tarlasına da hangi gübrenin uygun geleceğine dair bir tahlilin yaptırılması ve tarlasına da yaftasının yapıştırılması gerekir. Şayet Türkiye'nin kalkınmasını istiyorsanız, Ama, istemiyorsanız, bugüne kadar gelip geçtiği gibi, ezbere veriniz, dağıtınız, onlar da ezbere eksinler emekler ve imkânlar böylelikle % 99 heba olsun gitsin.

Arkadaşlar, bunları bizzat gördüm, ve onun için istirham ediyorum. Bu kanunda tarım

sektörünü teşkil eden küçük zirai çiftçimiz tıpkı tarım işçileri gibi ihmal edilmişlerdir, Sayın Başkanım. Tarım işçileri bugün nasıl ihmal edilmişlerdir? Tarım işçileri bugün her şeyden mahrumdur. Onun gibi, tarım kesimindeki kısmı ihmal edilmiştir, küçük esnaf da ihmal edilmiştir. Daha derin düşünülseydi alacağımız neticeler daha iyi olabilirdi.

Bu tibarla ben de Sırrı Beyin sözlerine aynen iltihak ediyor ve bunun biraz daha geniş düşünülmesi yerinde olur kanaatindeyim.

Hepinize teşekkür ederim, efendim.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye?.. Sayın Bakan buyurunuz.

SANAYİ VE TİCARET BAKANI AYHAN ÇİLİNGİROĞLU — Sayın Başkan, bu geç saatte Yüce Senatonun vaktini almak istemiyorum. Yalnız şu noktalarda zannedirim bir açıklama yapmak faydalı olacaktır.

Birincisi, Türkiye'de Türk ekonomisinin ihtiyacı olan yeterli kredinin bulunduğunu ve bunun sektörler arasında iyi tevzi edildiğini zannediyorum deminki konuşmalarında söylemedim. Ve zannedirim, bu konuda da bir fikir birliği vardır. Türkiye'de bugün ekonominin gelişmesi için istediğimiz seviyeye yetecek ölçüde bir kredi mekanizması mevcut değildir ve bu iyice kullanılmamaktadır. Ancak, genel bir meseledir, bu. Yani, tarım sektörünün, ki, biraz evvel konuşan Sayın Atalay'a bu mevzuda iltihak etmemek mümkün değil, tarım sektörünün iyi bir şekilde kredilendirilip, kredilendirilmediği ve özellikle yatırım kredilerinin yeteri kadar alınıp alınmadığı konularında hepimizin gayet ciddi endişeleri ve hattâ birçok konularda, bu işlerde yeteri kadar tedbir alınmadığı konusunda, kökleşmiş kanaatlerimiz vardır. Ancak bunu genel bir çerçeveye içerisinde halletmemiz lâzımdır. Bu konuda şunu anlatabilirim.

Hükümetiniz yeni bir inceleme yaptırmaktadır. Bu inceleme yerli ve yabancı uzmanların iştiraki ile bir yıllık bir devrede bitecektir. Bunun için aşağı - yukarı 1 milyon dolârlık bir tahsisat ayrılmıştır. Bu tahsisat tamamen tarım sektörünün kredilendirilmesinin nasıl olması gerektiğini incelemek için kullanılacaktır. Ancak bundan sonra önü-

nüze çok daha sâlim tedbirlerle gelebileceğiz.

Genel olarak tarım sektörünün kredilendirilmesi hususunda sadece Ziraat Bankasını konu olarak ele almıyacağız. Bunu, Türkiye'deki genel kredi mekanizması içerisinde inceleyip huzurunuzla getireceğiz.

Ancak, burada konuştuğumuz husus çok daha mevzii bir meseledir. Yani, Türkiye'de esnafın, ticaret erbabının uzun zaman ihtiyacını hissettiği bir dert, menkul malların rehin edilmek suretiyle bunlara bir parça imkân sağlanması meselesi. Bunun, tarım sektöründen bir parçacık ayrı mütalâa edilmesinde fayda vardır.

Yine aynı konuya Sayın Halil Özmen başka bir şekilde temas etiler, Türkiye'de tarım kredi kooperatiflerinin işlemesi, ve sairisi hakkında fikirlerini beyan ettiler.

Bunları benim söylediğim çerçeveye içerisinde düşünmek lâzımgelir. Çünkü, tarım sektörü Türkiye'nin en büyük sektörüdür. Türkiye'nin birçok bakımlardan en çok bir itime, bir teşvike ihtiyacı olan sektörüdür.

Ayrıca, «Tarım» ve «işletmeler», derken çok dikkat etmek lâzım. Genel olarak «tarım işletmeleri» dediğimiz zaman, muhakkak ki, küçük işletmelerden bahsetmeyiniz. Çok büyük işletmeler vardır. Tarım sektörü için getireceğimiz her şey, bazı önemli sosyal yönleri de olan meselelerdir. Bu bakımdan Sayın Atalay'ın, söylediği noktayı, eğer tarım sektörünü genel olarak ele alırsak biraz itina ile göz önünde tutmak lâzımdır. Çünkü, tarım sektörüne benzer imkânları sağladığımız zaman bundan muhakkak küçük çiftçinin istifade edeceği mânası akla gelmiyebilir. Çünkü Türkiye'de işletme hüviyetini almış olan işletmeler daha ziyade büyük işletmelerdir. Zaten, büyük işletmeler ticaret siciline kayıtlı olurlarsa bu kanundan bile istifade etme imkânlarına kavuşabilirler.

Bu bakımdan, rica edeceğim, buradaki meseleyi sadece bunun çerçevesi ve sınırları içerisinde mütalâa etmekte fayda olabilir.

Tarım sektörünün kredilendirilmesi ise, ayrı bir meseledir. Bunu, dediğim gibi, huzurunuzla

çok daha etraflı ve incelemiş olarak getireceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — 24 ncü madde üzerinde söz isteyen sayın üye varmı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi Sayın Öztürkçine, «5 nci maddenin tekriri müzakeresini saygı ile arz ederim» demektedir.

Yazının altında madde 5 : 3 ncü fıkradaki «rehnin» kelimesinin «râhinin» olarak düzeltilmesi icabedecektir, diye yazmışsınız.

Buyurunuz izah ediniz.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; 5 nci maddenin 3 ncü fıkrası Yüce Senatamızda şu şekilde kabul edilmiştir. Fıkraı aynen okuyorum :

«Ticari işletmeye dâhil unsurlardan bir kısmı üzerinde rehnin tasarruf hakkı bulunmaması halinde Medeni Kanunun 853 ncü maddesinin buna dair hükmü uygulanır.» diyor.

Burada «rehin» nedir, «râhin» nedir? Bunun üzerinde durmak zorundayız, ki maddenin hakikaten maddi bir hata ile kabul edildiğini belirtmek için. («Evet doğru, «râhin» olması gerek» sesleri)

Bâzi arkadaşlarım, evet, doğru, «râhin» olması lâzımdır, dediklerine göre artık konunun derinliğine girmeye lüzum yoktur. Zira, «râhin» rehni veren kimsedir. «Rehin» ise, alacaklıya yapılacak edayı belli bir şey üzerinde teslimine yarıyan bir nesnedir.

Fıkranın, görüyoruz ki, «rehnin» değil, «râhinin» olarak düzeltilmesi lâzımdır. Esasen fıkranın Medeni Kanunun 853 ncü maddeye göre de ayarlanması dolayısıyla burada da «rehnin» kelimesinin «râhinin» olarak kullanılması gerekmektedir. Kelimenin buna göre düzeltilmesini saygı ile arz ederim.

BAŞKAN — Şimdi, evvelâ tekriri müzakere teklifini arz edilen gerekçe ile oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 5 nci maddenin 3 ncü fıkrasında geçen «rehnin» kelimesinin «râhinin» olarak düzeltilmesi teklifini oylarınıza sunmadan evvel Komisyon ve Hükümete soruyorum. Komisyon

ve Hükümet iştirak ediyorlar mı?.. Komisyon ve Hükümet iştirak ediyorlar.

Düzeltilme teklifini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarının tümü üzerinde söz istiyen varsa iki sayın üyeye söz vereceğim. Var mı efendim?.. Yok.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Sayın Başkan, bu «râhin» meselesi bir tashih mi, yoksa bir tadil mi olacak?

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Meclise geri gitmesin.

BAŞKAN — Bu bir tashih mahiyetinde. Çünkü metnin mânasında bir değişiklik meydana getirmiyor. Bilâkis bu metni meydana getirenin maksadına uygun bir ifadedir. Bir yanlışlıktır, tashihtir. Tashihtir efendim.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Zabıtlara geçmesi için söyledim.

BAŞKAN — Böylece görüşmüş olduğumuz kanun teklifi Cumhuriyet Senatosunca da kabul edilmiştir.

6. — SEÇİMLER (Devam)

A) ANAYASA MAHKEMESİNE ÜYE SEÇİMİ

1. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

BAŞKAN — Şimdi, gündemin diğer işlerine geçmeden evvel seçimlerin tasnif sonuçlarını okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesine bir (Yedek) üye için yapılan seçime (99) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Maraş	Bitlis
Adnan Karaküçük	Orhan Kürümoğlu
Üye	
Kayseri	
Hüseyin Kalpaklıoğlu	

Sabri Özbek	82
Yerdağ Kışioğlu	4
Hürrem Barın	4
Boş	9

B) YÜKSEK HÂKİMLER KURULUNA ÜYE SEÇİMİ

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asil üye seçimi.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asil üye için yapılan seçime (101) üye katılmış ve neti-

cede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Maraş	Bitlis
Adnan Karaküçük	Orhan Kürümoğlu
Üye	
Kayseri	
Hüseyin Kalpaklıoğlu	

1. Erdoğan Celâl	14
2. Özsever Süleyman	5
3. Saydam Nasır	69
4. Yalçın Sebati	1
5. Yeredağ Kışioğlu	1
6. Boş	11

2. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye için yapılan seçime (111) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı zevat hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Maraş	Bitlis
Adnan Karaküçük	Orhan Kürümoğlu
Üye	
Kayseri	
Hüseyin Kalpaklıoğlu	

Algan M. Reşit	26
Coşkun Ahmet Hakkı	16
Güneş Ahmet Remzi	59
Tarhan Ahmet Kâmil	5
Boş	5

BAŞKAN — Görüldüğü gibi seçimlerde toplantı nı sabı vardır. Fakat karar nı sabı olmamıştır. Bu itibarla hiç bir sayın üye yeterli oyu temin edememiştir. Gelecek birleşimde seçimler yenilenecektir.

Şimdi, gündeme devam ediyoruz.

8. — CUMHURİYET SENATOSU ARAŞTIRMASI

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yigit Köker ile İstanbul Üyesi Haluk Berkol'un TRT Ankara Televizyonuna dair Senato Araştırması istiyen önergesi (10/34)

BAŞKAN — Sayın Köker, Sayın Berkol buradalar mı?.. Yoklar. Gelecek birleşime kalmıştır.

× 2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mntakalarından vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/36)

BAŞKAN — Sayın Özden buradalar mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdiselere dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/38)

BAŞKAN — Sayın Hazer buradalar mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

× 4. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yigit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/40)

BAŞKAN — Sayın Köker?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

× 5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/42)

BAŞKAN — Sayın Atalay?.. Buradalar. Hükümet adına cevap verecek sayın Bakan var mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

6. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bölgelerarasında artan farklılık ve bölgesel plâna gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması istiyen önergesi (10/34)

BAŞKAN — Sayın Bakan?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

7. - GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

2. — Millet Meclisi İdare Amirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/517; Cumhuriyet Senatosu 2/315) (S. Sayısı : 1568)

BAŞKAN — Komisyon sözcüsü veya başkanı buradalar mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

3. — Yeniden açılacak (Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri) nin kuruluş, hazırlık ve esasları hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân

komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/348; C. Senatosu : 1/1205) (S. Sayısı : 1572)

BAŞKAN — Komisyon başkan veya üyeleri var mı?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

4. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı : 1120 ye 2 nci ek)

BAŞKAN — Sayın Komisyon Başkanı veya

Sözcüsü buradalar mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

5. — Cumhuriyet Senatosu Mavisü Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/81) (S. Sayısı : 1574)

BAŞKAN — Sayın Komisyon Başkanı veya Sözcüsü var mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

6. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan

Türkkan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/80) (S. Sayısı : 1575)

BAŞKAN — Komisyon Başkanı veya Sözcüsü var mı efendim?.. Yok. Gelecek birleşime kalmıştır.

Gündemde görüşülmesi mümkün başka bir madde bulunmadığından, Birleşimi 15 Haziran 1971 Salı günü saat 15,00 te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,05

9. — SORULAR VE CEVAPLAR

B - YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1, 2, 3 ve 4 ncü derecelere memur atanmasına dair, yazılı soru önergesine Orman Bakanı Selâhattin İnal'ın cevabı (7/779)

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına
Aşağıdaki sorunun Sayın Orman Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarınızı saygılarımla arz ederim.

22 . 5 . 1971

Cumhuriyet Senatosu
Kastamonu Üyesi
Ahmet Nusret Tuna

Yeni Hükümetin güvenoyu almasından sonra 1, 2, 3 ve 4 ncü dereceden hangi memurlar; (idare meclisi âzaları dâhil) nereye ve nasıl bir gerekçe ile atanmıştır? Ayrıca emekliye sevk edilen, istifa eden müstafi sayılan ve hizmet dışında bırakılanlar kimlerdir?

T. C.

Orman Bakanlığı 9 . 6 . 1971
Sayı : 01 - 1098

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Ahmet Nusret Tuna'nın «Yeni Hükümetin güvenoyu almasından sonra, 1, 2, 3 ve 4 ncü dereceden hangi memurların nereye ve

nasıl bir gerekçe ile atandığına, emekliye sevk edilen, istifa eden müstafi sayılan ve hizmet dışında bırakılanların kimler olduğuna» dair yazılı soru önergesiyle ilgili cevabi muhtıra;

Bilindiği üzere, 657 sayılı Kanunun 1327 sayılı Kanunla değişen 34 ncü maddesi uyarınca 1, 2, 3 ve 4 ncü dereceden kadrolar henüz ihdas edilmemiş olduğundan mühdes kadrolara tâyin yapılmamıştır.

Yalnız intibaklar dolayısıyla bu derecelere atanmış, memurlar bulunmaktadır.

Bunlardan :

a) Bakanlığımızca ve Bakanlığımıza bağlı Genel müdürlüklerce yeni Hükümetten güvenoyu aldığı tarihten sonra 1, 2, 3 ve 4 ncü dereceden maaş alan memurlardan atananların adları, bulunduğu ve atandığı görevleri, yerleri ve atanma gerekçeleri ekli cetvelde sunulmuştur.

b) Aynı tarihten bu yana Bakanlığımızca ve Bakanlığımıza bağlı Genel müdürlüklerce hiçbir memur hakkında emekliye sevk, istifa, müstafi sayılma veya hizmet dışında bırakılma işlemi yapılmamıştır.

Orman Bakanı

Prof Dr. Selâhattin İnal

Not : Soru ile ilgili tablo Kanunlar Müdürlüğü dosyasında.

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

74 NCÜ BİRLEŞİM

10 . 6 . 1971 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Celâl Ertuğ, Mucip Ataklı Abdurrahman Kavak ve Suad Hayri Ürgüplü'ye izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1019, 1021, 1023, 1024)

2. — İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Suad Hayri Ürgüplü'ye tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/1025)

3. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

4. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir asil üye seçimi.

5. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Ticari İşletme Rehni kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporları (M. Meclisi : 2/17; C. Senatosu : 2/311) (S. Sayısı : 1551 e ek) (Dağıtma tarihi : 31.5.1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un

TRT Ankara Televizyonuna dair Senato Araştırması istiyen önergesi (10/34)

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntakalarında vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/36)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdiselere dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/38)

4. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/40)

5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/42)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bölgelerarasında artan farklılık ve bölgesel plâna gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması istiyen önergesi (10/43)

× 7. — Millet Meclisi İdare Âmirlerinin, 1971 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/517; Cumhuriyet Senatosu 2/315) (S. Sayısı : 1568) (Dağıtma tarihi : 11 . 5 . 1971)

× 8. — Yeniden açılacak (Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri) nin kuruluş, hazırlık ve esasları hakkında kanun tasarısının, Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (M. Meclisi : 1/348; C. Senatosu : 1/1205) (S. Sayısı : 1572) (Dağıtma tarihi : 31 . 5 . 1971) (Ret) (Bitiş tarihi : 23 . 6 . 1971)

9. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat ve Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarihli ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2143 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/77) (S. Sayısı : 1120 ye 2 nci ek) Dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971) (Millî Savunma Bakanlığı ile ilgilidir.)

10. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet senatosu 4/81) (S. Sayısı : 1574)

(Dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971) (Millî Savunma Bakanlığı ile ilgilidir.)

11. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkân'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 4/80) (S. Sayısı : 1575) (Dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971) (Millî Savunma Bakanlığı ile ilgilidir)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

Toplantı : 10

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 155 | e ek

Ticari işletme rehni kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporları (M. Meclisi : 2/17; C. Senatosu : 2/311)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 128)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 123*

17 . 3 . 1971

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 15 . 3 . 1971 tarihli 71 nci Birleşiminde ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Ticari işletme rehni hakkındaki kanun teklifi, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu teklif 19 . 11 . 1969 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 5, 8, 15 . 3 . 1971 tarihli 66, 67 ve 71 nci birleşimlerinde ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 128)

I

Geçici Komisyon Raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No: 2/311
Karar No : 2*

15 . 4 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 15 Mart 1971 tarihli 71 nci Birleşiminde ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Ticari işletme rehni hakkındaki kanun teklifi, Millet Meclisi Başkanlığının 17 Mart 1971 tarihli ve 123 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 18 Mart 1971 tarihli 53 ncü Birleşiminde, Anayasa ve Adalet ile Malî ve İktisadi İşler komisyonlarından beşer üyenin katılması ile kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 6 ve 15 Nisan 1971 tarihli Birleşimlerinde Hükümet adına Adalet ve Maliye ile Sanayi ve Ticaret bakanlıkları temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Teklif, menkul rehni konusunda Türk Medeni Hukuku sistemine yeni bir istisna getirilmesini ve ticari işletme sahibi gerçek ve tüzel kişilerin, ticari işletmelerini, teslim vukubulmaksızın rehnederek kredi alabilmelerini öngörmektedir.

Türk Medeni Hukuku sisteminde, bir menkulün teminat olarak gösterilmesi, bir başka deyişle bir menkul üzerinde rehin hakkı tesis edilmesi halinde, kalıdeten, teslimi meşrut rehin hükümlerinin uygulanması ve menkulün borçlunun hasren zilyedliğini bertaraf edecek şekilde alacaklıya yahut onun rızası ile bir üçüncü şahsa devri esas benimsenmiş ve 854 ncü maddede de hayvan rehni düzenlenirken bu kaidenin istisnasına yer verilmiştir.

Ayrıca, çeşitli özel kanunlarla zirai krediler yönünden rehne konu kılmamak menkullerin teslim vukubulmaksızın teminat olarak gösterilebilmeleri imkânını da sağlamıştır.

Böyle özel kanunlarda yapılan düzenlemeler dışında kalan alanlardaki uygulamalarda, genellikle, T. M. K. nun 777 nci maddesi hükmünden yararlanılmakta ve anılan maddeye göre, gayrimenkul rehni, mütemmim cüzüleri ve teferruatı da kapsayıcı olduğundan menkulün, ancak, bir mütemmim cüzü ve teferruat niteliğine sahip bulunması halinde teslim yoluna gidilmeksizin gayrimenkul rehni tesisi suretiyle rehni gerçekleştirilebilmekte ve aksi halde de böyle bir rehin işlemi yapılamamaktadır.

Teklifin gerekçesinde, menkulün, bir gayrimenkulün mütemmim cüzü ve teferruatı niteliğinde bulunmaması halinde, dahi tacirlere, kredi imkânları temin edilebilmek üzere, ticari işletmelerini alacaklıya yahut rızası ile tayin edilebilecek bir üçüncü şahsa teslim etmeksizin rehnedebilmelerini gerçekleştirmek üzere bu kanun teklifinin getirildiği belirtilmektedir.

Mahdut kredi imkânlarına sahip tacirlere daha geniş kredi kaynakları sağlamak üzere getirilen ve yukarıda belirtilen esasları ihtiva eden teklif Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, Ek madde, 23 ve 24 ncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca da aynen kabul edilen Millet Meclisi metnindeki maddelerde yer alan, Ticaret Bakanlığı ibarelerinin, bakanlıklardaki son düzenlemeler de gözetilerek, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olmak üzere anlaşıldığı ve böylece kabul edildiği hususu ile yine Komisyonumuzca da aynen kabul edilen ve Halk Bankası Kanunundaki paralel hükümleri ile farklılık gösteren 12 nci maddedeki cezai hükümlerin, Halk Bankası Kanunundaki paralel hükümlerde gerekli değişiklikler yapılarak aynı hale getirilmesi dileği ile kabul edildiği keyfiyetinin raporda ifade edilmesi de karar altına alınmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Giresun <i>Sabahattin Orhon</i>	Sözcü Konya <i>Mehmet Varışlı</i>	Kâtip Balıkesir <i>Nuri Demirel</i>	Gaziantep <i>Ibrahim Kutlar</i>
Çorum <i>M. Şevket Özçetin</i>	Tabii Üye (Söz hakkım saklıdır) Mucip Ataklı İmzada bulunamadı	Erzincan (Söz hakkım saklıdır) <i>Fehmi Baysoy</i>	

II

Geçici Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 2/311
Karar No. : 3

25 . 5 . 1971

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Cumhuriyet Senatosunun 30 Nisan 1971 tarihli 64 nci Birleşiminde görüşülmekte iken, Komisyonumuza geri alınan, Ticari işletme rehni kanun teklifine esas Komisyonumuzun 15 Nisan 1971 tarihli ve esas 2/311; karar 2 sayılı raporu, Komisyonumuzun 25 Nisan 1971 tarihli Birleşiminde Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Müzakerelerde, Ticari işletme rehni hakkındaki kanun teklifini görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyonumuzun 15 Nisan 1971 tarihli ve esas 2/311; karar 2 sayılı raporunun tetkik ve müzakere olduğu Cumhuriyet Senatosunun 30 Nisan 1971 tarihli 64 nci Birleşimine ait tutanakların okunması sonucunda, yukarıda sözü edilen raporumuza esas kanun teklifinin 1 nei maddesinden 15 nei maddesine kadarki maddelerinin görüşülerek aynen kabul edilmiş olduğu ve 15 nei maddenin görüşmelerinde teklifin Komisyonumuza geri alındığı tesbit edilmiştir.

II - Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun benimsemelerini ve müzakerelerde ileri sürülen görüşleri gözeterek, müzakerelerini tartışmalara konu kılınan hususlara inhisar ettirmiş ve

a) Teklif metninin ifade tarzı yönünde ileri sürülen görüşleri, teklif metninin kaleme alınmış şeklini, hukuk tekniğinde yerleşik terminolojinin bir sonucu kabul etmiş ve Türk Medeni Kanunu ve Borçlar Kanunu gibi temel kanunların mevcut ifade tarzları karşısında, teklif metninin kaleme alınmış şeklinin, uygulamada zorluklar doğuracağı yolundaki görüşleri benimsememiştir.

b) Teklifin 15 nei maddesi metninde yer alan ve tartışmalara konu kılınan, iera memurunun burada sözü edilen yetkilerinin aslında, halen yürürlükte bulunan 18 Şubat 1965 tarihli ve 538 sayılı İera ve İflâs Kanununda düzenlenmiş olduğu ve teklif metninde yer alan hükmün anılan yetkiyi teyit ve tekrar etmekten öteye büyük bir yenilik getirici kabul edilemeyeceğinden, metnin böylece muhafazasını uygun görmüştür.

III - Arz edilen gerekçelerle Komisyonumuzun 18 Nisan 1971 tarihli ve esas 2/311; karar 2 sayılı raporu benimsenmiş ve rapora esas metnin aynen muhafazası uygun mütalâa edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Giresun
S. Orhon

Sözcü
Konya
M. Varışlı

Kâtip
Balıkesir
N. Demirel

Erzincan
F. Baysoy

Manisa
(Söz hakkım saklıdır.)
D. Barutçuoğlu
İmzada bulunamadı.

Cumhurbaşkanıca S. Ü.
M. İzmen

MİLLET MECLİSİNİN KABUL
ETTİĞİ METİN

Ticari İşletme Rehni kanun teklifi

Kanun kapsamı

MADDE 1. — Ticaret veya esnaf ve sanat sicilinde kayıtlı bir ticari işletme üzerinde rehin hakkı bu kanunda yazılı hükümler dairesinde tesis edilir.

Ticari işletme rehninde taraflar

MADDE 2. — Ticari işletme rehni sözleşmesi, tüzel kişiliği haiz ve sermaye şirketi olarak kurulmuş kredi müesseseleri, kredili satış yapan tüzel kişiliği haiz müesseseler ve kooperatifler ile ticari işletmenin maliki bulunan gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılır.

Ancak, kredili satış yapan müesseselerin rehin hakkı munhasıran vâdeli satış yapmış olduğu 3 ncü maddenin (b) fıkrasında zikredilen hususat üzerinde tesis edilir.

Rehnin muhteva ve kapsamı

MADDE 3. — Ticari işletme rehni aşağıdaki unsurları kapsar :

- a) Ticaret unvanı ve işletme adı,
- b) Rehlin tescili anında mevcut ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan makina, araç, alet ve motorlu nakil araçları,
- c) İhtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklar.

Taraflar ticaret unvanı, işletme adı ve menkul işletme tesisatı dışında kalan unsurlardan bir veya birkaçını rehlin dışında bırakabilirler.

Gemi ipoteği hakkındaki hükümler saklıdır.

Rehin sözleşmesinin tanzimi

MADDE 4. — Rehin sözleşmesi, ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu sicil çevresindeki bir noter tarafından tanzim edilir. Sözleşmede, rehne dair unsurların tam listesi de ayrırdedilmelerini mümkün kılacak özellikleri ile birlikte yer alır.

Rehin hakkının doğumu

MADDE 5. — Rehin hakkı ticari işletme sahibinin veya kredi müessesesinin veya alacak-

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Ticari işletme rehni kanun teklifi

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

lının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanat Siciline tescil ile doğar.

Sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 10 gün zarfında tescil talebedilir ve ilgili sicil memurluğunca bu işlem yerine getirilir.

Ticari işletmeye dâhil unsurlardan bir kısmı üzerinde rehnin tasarruf hakkı bulunmaması halinde Medeni Kanununun 853 ncu maddesinin buna dair hükmü uygulanır.

Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilindeki kayda istinadederek rehin hakkı iktisabedenin bu iktisabı muteberdir.

Tescil hare ve masraflarının hangi tarafa aıdolacağı rehin sözleşmesinde belirtilir.

Tescilin şekli

MADDE 6. — Rehnin tescilinde, alacaklının ticaret unvanı, açık adresi ve ikametgâhı, alacağın Türk lirası olarak miktarı, alacağın miktarı muayyen değilse ticari işletmenin ne miktar için teminat teşkil edeceği, alacak faizli ise faiz nisbeti kaydolunur.

Rehnin diğer sicillere bildirilmesi

MADDE 7. — Tescili mütaakıp Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicili memurunun derhal yapacağı bildiri üzerine, bu kanuna istinaden tesis edilen rehin, ticari işletmenin üzerinde faaliyet gösterdiği gayrimenkul işletme sahibine ait ise bu gayrimenkulün tapu kütüğündeki sayfasındaki beyanlar hanesine markalar, lisanslar ve ihtira beratları gibi snai haklar için Sanayi Bakanlığınca tutulan sicile, maden siciline, motorlu araçlar için nakil vasıtaları siciline, ticari işletme rehni veran müessesenin varsa şubelerinin bulunduğu yer sicillerine derhal kaydedilir.

Birden fazla rehin tesisi

MADDE 8. — Aynı ticari işletme üzerinde birden fazla rehin tesis edilebilir. Alacaklıların hakları rehnin tescili sırasına göre tâyin edilir.

Rehin hakkının üçüncü şahıslara karşı ileri sürülmesi

MADDE 9. — Alacaklının bu kanundan doğan rehin hakkı, ticari işletmeyi devralan herkese karşı ileri sürülebilir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Şu kadar ki, rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynî bir hakkı iktisabeden hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur. Ticari işletme sahibinin bu iktisap dolayısıyla bir talep hakkı varsa bu talep hakkı üzerinde alacaklının rehin hakkı devam eder.

Ticari işletmenin bu kanuna göre rehnedilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesi icabettiği takdirde, tazminat veya bedel üzerinde de alacaklı rehin hakkına sahibolur.

İkinci ve üçüncü fıkrada yazılı hallerde, üçüncü şahıs kendisine yapılan ihbara rağmen işletme sahibine tediye bulunursa alacaklının bundan doğan zararını tazmin ile yükümlü olur.

Ticari işletme sahibinin, alacaklının muvafakatini almak şartıyla işletmenin münferit bir unsurunun devri veya üzerinde bir aynî hak tesis dolayısıyla alacaklı olduğu meblâğ veya kendisine verilecek tazminat yahut sigorta bedeli ile, işletmeden çıkan unsur yerine yenisini almaya veya eski durumu iade etme hakkı saklıdır.

Ticari işletme sahibinin tasarruf yetkisi

MADDE 10. — Ticari işletme sahibi, işletmenin normal faaliyette bulunabilmesi için gerekli her türlü muameleleri yapmak yetkisini haizdir.

Buna mukabil ticari işletme sahibi, ticari işletmeyi veya rehne dâhil münferit unsurları devretmek, bir aynî hakla takyid etmek, başka bir mahalle nakletmek veya başkaları ile değiştirmek için alacaklının muvafakatini almak zorundadır.

İşletme rehnine dâhil münferit unsurların alacaklının muvafakati ile başkalarıyla değiştirilmesi hallerinde meydana gelen değişikliklerin, taraflarca dördüncü madde hükümlerine göre düzenlenmiş olan listeye noter marifetiyle işlettirilmesi şarttır.

İşletmeye ithal edilen yeni unsurların rehin kapsamına dâhil olması için bu unsurların listeye alınması ve ayrıca Ticaret veya Esnaf ve Sanat Siciline tescili lâzımdır.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ticari işletmenin merhun değerinin muhafazası

MADDE 11. — Ticari işletme sahibi işletmenin merhum değerini muhafaza için gerekli ihtimamı göstermediği veya kanunen öngörülen hallerde alacaklının muvafakatini almadığı ve bu yüzden alacaklının zararına ticari işletmenin merhun değeri düştüğü takdirde hâkim tarafından kendisine verilecek mühlet içinde ek teminat veremez veya evvelki hali iade etmez ise talep üzerine alacaklıya teminat noksanına tekabül edecek bir miktarın ödenmesine hükmolunur.

Ticari işletme sahibinin cezalandırılması ve tazminata mahkûm edilmesi

MADDE 12. — Ticari işletme sahibi, işletmesini veya rehne dâhil münferit unsurları alacaklının muvafakati olmaksızın başkalarıyla değiştirir veya temlik, aynî bir hakla takyit veya alacaklıyı ızzar kasdiyle tahrip veya imha ederse bu yüzden alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemiyen alacaklının şikâyeti üzerine uğranılan zararın miktarı nazara alınmak suretiyle bir yıldan beş yıla kadar hapis ve iki yüz elli liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır.

Uğranılan zarar fahiş olduğu takdirde yukarıda yazılı cezaların âzamisine hükmolunur.

Ayrıca talep üzerine hâkim ticari işletme sahibini, kusurunun ağırlığını göz önünde tutarak rehinle temin edilen alacak miktarına kadar munzam bir tazminata da mahkûm eder.

Üçüncü şahsın müdahalesinin men'i

MADDE 13. — Ticari işletmeye veya rehne dâhil unsurlarına, rehnin sağladığı teminatı tehlikeye düşürecek surette üçüncü şahıslar tarafından vukubulacak fiillerin men'ini alacaklı dâva edebilir.

Rehnin paraya çevrilmesi

MADDE 14. — Borçlu borcunu ödemediği takdirde, alacaklıya; ticari işletmeyi veya münferit bir unsurunu temellük etmek hakkını veren her türlü mukavele hükümsüzdür.

Borçlu borcunu vâdesinde ödemezse, alacaklı merhunun satış bedelinden alacağını istifa eder. İşletme rehnine dâhil her unsur borcun tamamına karşılık teşkil eder.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alacaklı, alacağını temin için umumi hükümler dairesinde ticari işletmenin veya münferit unsurlarının ihtiyaten haczettirilmesini isteyebilir. Bu takdirde, ihtiyati haczi tamamlama merasimi rehnin paraya çevrilmesi yoluyla olur.

Paraya çevirmenin şümülü

MADDE 15. — Alacaklı, merhunun paraya çevrilmesini talebedebilir.

Ancak satılacak unsurları ve satışın şümülünü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin muhik menfaatlerini nazarı itibara alarak icra memuru tâyin eder.

Her halükârda rehinle temin edilen alacağın bakıyesinin karşılanması meşruttur.

Takip sırasında idare ve işletme

MADDE 16. — İcra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için lüzumlu bütün tedbirleri alır.

Paraya çevirmede takibolunacak usul

MADDE 17. — Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesinde İcra ve İflâs Kanununun menkul rehninin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır.

Rehnin sona ermesi ve ticari işletmenin kaydının terkinin

MADDE 18. — Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilinden terkinin sicil memuru tarafından derhal alacaklıya bildirilir.

Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilinden terkin edilmesi halinde alacağın tamamı muaccel olur.

Terkinin alacaklıya tebliğinden itibaren iki ay zarfında tescil edilmiş bulunan işletme rehninin paraya çevrilmesi yoluyla takibi yapılmadığı takdirde rehin hakkı düşer.

Tahsil edilemeyen alacağın takibi genel hükümlere tabidir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alacağın son bulması

MADDE 19. — Alacağın son bulması halinde, ticari işletmenin sahibi Ticaret veya Esnaf ve Sanat Sicilindeki rehnin kaydının terkinini alacaklıdan isteyebilir.

İcra ve İflâs Kanununun 153 ncu maddesi ticari işletme rehninin terkinini halinde de tatbik edilir.

Rehnin terkinini sicil memuru tarafından 8 nci maddede zikredilen sicillere işlenmek üzere bildirilir.

Gayrimenkul rehnine dair hükümlerin uygulanması

MADDE 20. — Ticari işletme rehni hakkında bu kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde gayrimenkul rehni hükümlerinden bu kanun hükümlerine aykırı olmıyanlar uygulanır.

Tüzük hazırlanması

MADDE 21. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde Adalet ve Ticaret bakanlıklarınca hazırlanacak tüzükte rehnin Ticaret veya Esnaf ve Sanat Siciline tescili ve sicil memurluğunca yapılacak diğer işlemler gösterilir.

Yetkili Mahkeme

MADDE 22. — Bu kanunun uygulanmasından çıkacak anlaşmazlıkların halli ticari sicilin bulunduğu mahallin Ticaret Mahkemelerinin görevi dâhilindedir.

EK MADDE — Bu kanundaki ticari işletme tâbiri, ticari veya sınai işletme ile Esnaf veya Sanatkârın işletmesindeki mesleğini icraya yarıyan şeylerdir.

Yürürlük tarihi

MADDE 23. — Bu kanun yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 24. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 19. — Millet Meclisinin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE — Millet Meclisinin ek maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

